

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรมเซรามิก: ปีที่ 3 (ภาคกลาง)

Upgrading of Ceramic Raw Material and Products for Ceramic Industry: Year III (Central Part)

ฉบับที่ 5

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

เสนอ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

โดย

สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรกฎาคม 2553

คณะผู้วิจัย

คณะที่ปรึกษา

1. ศาสตราจารย์ ดร. สุพจน์ หารหนองบัว
คณบดี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร. ชาญ จรรยาวิชย์
อดีตผู้เชี่ยวชาญ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม
3. รองศาสตราจารย์ คณัช อารยะพงศ์
อาจารย์ประจำภาควิชาวัสดุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นางปนัดดา มณีโรจน์
เลขาธิการสถาบัน สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะผู้วิจัย

1. อาจารย์ ดร. สิริพรรณ นิลไพรัช
ฝ่ายวัสดุเซรามิก สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หัวหน้ากลุ่มงานที่ 1 การบริหารและประสานงานโครงการ
หัวหน้ากลุ่มงานที่ 3 การตรวจสอบสมบัติของดินเหนียว
2. ศาสตราจารย์ ดร. ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล
อาจารย์ประจำภาควิชาธรณี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หัวหน้ากลุ่มงานที่ 2 การสำรวจปริมาณและคุณภาพของแหล่งดินเหนียว
3. อาจารย์ ดร. สรินทร์ ถิมปนาท
ฝ่ายวัสดุเซรามิก สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หัวหน้ากลุ่มงานที่ 4 การพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
4. รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินท์ พานทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หัวหน้ากลุ่มงานที่ 5 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

คณะผู้วิจัย (ต่อ)

5. อาจารย์ ดร. ฌัญฐิตา ชวนเกริกกุล
ฝ่ายโลหกรรม สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หัวหน้ากลุ่มงานที่ 6 การปรับปรุงฐานข้อมูล
6. นางสาวปราณี รัตนวลิตีโรจน์ (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 1)
ฝ่ายวัสดุพอลิเมอร์ สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. นางสาวกนกวรรณ แสงเกียรติคุณ (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 1)
ฝ่ายโลหกรรม สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. นางสาวสวลี เสนาพิทักษ์ (ผู้ช่วยนักวิจัย กลุ่มงานที่ 1 และ 4)
ฝ่ายวัสดุเซรามิก สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. นายศรีไจล ขุนทน (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 2)
ฝ่ายวัสดุเซรามิก สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนากร วาสนาเพชรพงศ์ (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 4)
อาจารย์ประจำภาควิชาวัสดุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. อาจารย์ ดร. กฤษณา ศิริเลิศมุกด (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 4)
ฝ่ายวัสดุพอลิเมอร์ สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. อาจารย์ ดร. รัฐพล รั้งภูพันธ์ (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 4)
ฝ่ายวัสดุพอลิเมอร์ สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13. ดร. สุพิณ แสงสุข (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 4)
ฝ่ายวัสดุเซรามิก สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. นายอดิศักดิ์ ถิ่นพลอย (ผู้ช่วยนักวิจัย กลุ่มงานที่ 4)
ฝ่ายโลหกรรม สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15. นางสาวปัญญศิริ รมยานนท์ (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 5)
นักออกแบบอิสระ
16. นางสาวนัทชมน ตั้งตรงมิตร (นักวิจัย กลุ่มงานที่ 5)
นักออกแบบอิสระ

คณะผู้วิจัย (ต่อ)

17. นายธำปยุตธ ถ้ำอุทก (ผู้ช่วยวิจัยในโครงการ)
18. นายเกรียงไกร ขอดชมภู (ผู้ช่วยวิจัยในโครงการ)
19. นางสาวสุธารัตน์ อัครมณีกาญจน์ (ผู้ช่วยวิจัยในโครงการ)
20. นางสาวนุชรดา โชติอุดมรัตน์ (ผู้ประสานงานโครงการ)
21. นางสาวสุดา อินทองแก้ว (ผู้ประสานงานโครงการ)

รายงานการศึกษา

รายงานการศึกษาประกอบด้วยรายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน 6 ฉบับ คือ

- ฉบับที่ 1 การบริหารและประสานงานโครงการ
สถานภาพและการประเมินการพัฒนาแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย
การติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ ปีที่ 1 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และปีที่ 2 (ภาคเหนือ)
- ฉบับที่ 2 การสำรวจปริมาณและคุณภาพของแหล่งดินเหนียว
- ฉบับที่ 3 การตรวจสอบสมบัติของดินเหนียว
- ฉบับที่ 4 การพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
- ฉบับที่ 5 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ฉบับที่ 6 การปรับปรุงฐานข้อมูล และการอบรม ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลงานประจำปี

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยนี้ เพื่อพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ดินเผา รวมถึงการฝึกอบรมความรู้ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดินเผาให้กับแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย 4 แห่ง ได้แก่

ตำบลพระบาทบึง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลบางปลาเกศ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาใหม่นี้ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความทันสมัย ดึงดูดใจ รวมถึงแสดงเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย

วิธีวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลภาคเอกสารและการสำรวจภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ฝึกอบรมความรู้ด้านการออกแบบและออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

ขั้นตอนที่ 3 ผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่โดยช่างท้องถิ่นและคณะวิจัย

การวิจัยเสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ โดยได้จัดฝึกอบรมความรู้ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทั้ง 4 แห่ง ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ออกแบบโดยช่างท้องถิ่นและทีมวิจัย ดังนี้

ตำบลพระบาทบึง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ประกอบการท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการออกแบบ โดยได้รับคำแนะนำจากทีมวิจัย ทำให้สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยตนเองหลายชิ้น อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะนำออกจำหน่ายจริงต้องควบคุมคุณภาพ และตรวจสอบความประณีตด้วย

ตำบลบางปลาเกศ อำเภอป่าโมก และตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ทั้ง 2 แห่ง มีปัญหาหลายประการ ทำให้ช่างท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยตนเองหรือทดลองผลิตแล้ว แต่ไม่เสร็จสมบูรณ์ ทีมผู้วิจัยจึงได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ตามความเหมาะสมตามผลของวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research were to develop and design ceramic products as well as develop ceramic products and design process workshop for 4 selected areas :

Tambon Phraya Banlue, Lat Bua Luang district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province.

Tambon Bang Pla Kot, Pa Mok district, Ang Thong province.

Tambon Tri Narong, Chaiyo district, Ang Thong province.

Tambon Hu-Kwang, Banphot Phisai district, Nakhon Sawan province.

The new products were designed through the integration of their local wisdom, in trend styles, attractive products, their local identities and culture representation, as well.

The research procedure :

Phrase I: Documentary data and field survey data collection.

Phrase II: Analyzed data, held design workshops and designed new products.

Phrase III: Making new products by local potters and the researchers.

The research was complete upon its objectives. Developed ceramic products and designed workshops were held for all 4 areas. Several new products were created and designed by local potters and the researchers.

Tambon Phraya Banlue, Lat Bua Luang district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province and Tambon Hu-Kwang, Banphot Phisai district, Nakhon Sawan province.

The local potters followed all designed processes. Several new products were created by them under instruction of researchers. However, before introducing the products into the market, their qualities and neat finishing products, had to be considered.

Tambon Bang Pla Kot, Pa Mok district and tambon Tri Narong, Chaiyo district, Ang Thong province.

There were several problems in these areas that caused the local potters unable to create and design the new products by themselves, therefore, the researchers designed new appropriated products for each area toward the results of the data analysis.

คำนำ

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและผลิตภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรมเซรามิก ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณปี พ.ศ. 2552 เพื่อดำเนินการวิจัยเสนอสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) มีระยะเวลาดำเนินโครงการ 1 ปี โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งทางสถาบันฯ ได้มอบหมายให้บุคลากรผู้มีประสบการณ์เป็นผู้ดำเนินการในโครงการฯ ดังกล่าว

รายงานฉบับสมบูรณ์ฉบับที่ 5 เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเสนอต่อแหล่งทุนตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

คณะผู้วิจัย

กรกฎาคม 2553

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ที่ให้การสนับสนุนทุนในการดำเนินการวิจัย ขอขอบพระคุณท่านที่ปรึกษาทุกท่านสำหรับคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำพน วัฒนรังสรรค์ เป็นอย่างสูงสำหรับคำแนะนำในการพัฒนาเครื่องไฟฟ้า (850 องศาเซลเซียส) และนายสมนึก อัมหิรัญ สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจในการคัดเลือกแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเข้าร่วมโครงการฯ ขอขอบพระคุณผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา โดยเฉพาะผู้มีรายชื่อต่อไปนี้

แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. นายสมโภชน์ ขันทองหล่อ
2. นางบุญชู อำนวย

แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาโรงอิฐ ตำบลบางปลาหมอ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง

1. นายสุรพร ธรรมรักษ์
2. นายชาญเวช มุนินทร์นิมิตต์

แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

1. นายภาณุภาคย์ ทรัพย์มาก
2. นายสมบัติ เกตุถาวร

แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

1. นายฉลอง เปรมพลับ
2. นางจำปา ไพรบึง

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ ภาควิชาวัสดุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านเครื่องมือสำหรับการทดลอง และนายสมคิด ทองศิลา ที่ให้ความช่วยเหลือในการทดลองเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณบุคลากรสำนักงานเลขานุการ สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ ในการช่วยเหลือด้านเอกสารต่างๆ เป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยชื่อนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้โครงการฯ สามารถดำเนินการลุล่วงและสำเร็จไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย

กรกฎาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
คณะผู้วิจัย	III
รายงานการศึกษา	VII
บทคัดย่อ	IX
คำนำ	XIII
กิตติกรรมประกาศ	XV
สารบัญ	XVII
สารบัญตาราง	XXI
สารบัญรูป	XXIII
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการ	3
2.1 การประชุมชี้แจงรายละเอียด	3
2.2 ขั้นตอนและกิจกรรมในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์	4
บทที่ 3 การสำรวจข้อมูลประกอบการออกแบบ	6
3.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด และแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย	6
3.2 ข้อมูลด้านวัตถุดิบ	63
3.3 สักยภาพเชิงการผลิต	70
3.4 ตลาดหรือแหล่งจำหน่ายของผลิตภัณฑ์เดิม	84
3.5 แนวโน้มความเป็นไปได้หรือโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	85
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการออกแบบ	87
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล	87
4.2 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์	89
บทที่ 5 การทดลองผลิตและปรับปรุงแก้ไข	99
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	
สรุปข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	87

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 3.1	แผนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 7
รูปที่ 3.2	ตราสัญลักษณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 9
รูปที่ 3.3	ดอกโสน: ดอกไม้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 10
รูปที่ 3.4	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 11
รูปที่ 3.5	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 12
รูปที่ 3.6	คู่มุนแผน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 12
รูปที่ 3.7	พระราชวังหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13
รูปที่ 3.8	วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 14
รูปที่ 3.9	วัดพระราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 14
รูปที่ 3.10	วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 15
รูปที่ 3.11	วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 16
รูปที่ 3.12	วังจันทรถนอม หรือวังหน้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 17
รูปที่ 3.13	เจดีย์พระศรีสุริโยทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 18
รูปที่ 3.14	วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 18
รูปที่ 3.15	หมู่บ้านโปรตุเกส จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 19
รูปที่ 3.16	วิหารพระมงคลบพิตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 20
รูปที่ 3.17	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 21
รูปที่ 3.18	หมู่บ้านญี่ปุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 21
รูปที่ 3.19	พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 22
รูปที่ 3.20	อนุสาวรีย์ราชานุสรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 23
รูปที่ 3.21	ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 24
รูปที่ 3.22	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 25
รูปที่ 3.23	งานลอยกระทงตามประเพณีและแข่งเรือยาวประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 26
รูปที่ 3.24	การผลิตมีดอร์ญุ๊ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 27
รูปที่ 3.25	ผลิตภัณฑ์มีดอร์ญุ๊ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 27
รูปที่ 3.26	โครงสร้างเรือนไทยสำเร็จรูป จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 28
รูปที่ 3.27	ปลาตะเพียนโบราณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 29

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 3.28	ตึกตาวาบ้าน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 29
รูปที่ 3.29	หม้อดินเผาคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 30
รูปที่ 3.30	งอบกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 31
รูปที่ 3.31	แผนที่อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 32
รูปที่ 3.32	แผนที่จังหวัดอ่างทอง 34
รูปที่ 3.33	สัญลักษณ์จังหวัดอ่างทอง 35
รูปที่ 3.34	มะพลับ: ต้นไม้ประจำจังหวัดอ่างทอง 36
รูปที่ 3.35	ศาลหลักเมืองจังหวัดอ่างทอง 37
รูปที่ 3.36	วัดอ่างทองวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง 37
รูปที่ 3.37	งานประเพณีแข่งเรือยาววัดป่าโมก จังหวัดอ่างทอง 39
รูปที่ 3.38	สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) จังหวัดอ่างทอง 39
รูปที่ 3.39	หมู่บ้านท่าคลอง จังหวัดอ่างทอง 41
รูปที่ 3.40	แผนที่อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง 42
รูปที่ 3.41	วัดป่าโมกวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง 43
รูปที่ 3.42	ตึกตาวาวังบางเสด็จ จังหวัดอ่างทอง 44
รูปที่ 3.43	วัดไชโยวรวิหาร หรือวัดเกษไชโย จังหวัดอ่างทอง 46
รูปที่ 3.44	สัญลักษณ์จังหวัดนครสวรรค์ 48
รูปที่ 3.45	ดอกเสลา: ดอกไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ 49
รูปที่ 3.46	ต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ 49
รูปที่ 3.47	สะพานเดชาติวงศ์ จังหวัดนครสวรรค์ 50
รูปที่ 3.48	ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม จังหวัดนครสวรรค์ 51
รูปที่ 3.49	บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ 51
รูปที่ 3.50	ดินแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์ 52
รูปที่ 3.51	วัดถ้ำบ่อชา จังหวัดนครสวรรค์ 53
รูปที่ 3.52	พิพิธภัณฑสถาน จังหวัดนครสวรรค์ 53
รูปที่ 3.53	แหล่งศึกษาฟอสซิลหอยล้านปี จังหวัดนครสวรรค์ 54
รูปที่ 3.54	ป่าดึกดำบรรพ์บนผาหनुมาน จังหวัดนครสวรรค์ 55

สารบัญรูป (ต่อ)

		หน้า
รูปที่ 3.55	วนอุทยานเขาหลวง จังหวัดนครสวรรค์	55
รูปที่ 3.56	วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง จังหวัดนครสวรรค์	56
รูปที่ 3.57	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์	57
รูปที่ 3.58	ถ้ำหินปูน ตำบลลำพยนต์และตำบลเขาชายธง จังหวัดนครสวรรค์	57
รูปที่ 3.59	ทุ่งหินเทิน จังหวัดนครสวรรค์	58
รูปที่ 3.60	ประเพณีตรุษจีน จังหวัดนครสวรรค์	59
รูปที่ 3.61	ประเพณีการแข่งเรือยาว จังหวัดนครสวรรค์	59
รูปที่ 3.62	เขาหน่อ เขาแก้ว จังหวัดนครสวรรค์	62
รูปที่ 3.63	คิ่ววัดถุกคิบ ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	63
รูปที่ 3.64	ทรายวัดถุกคิบ ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	63
รูปที่ 3.65	การผสมดิน ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	64
รูปที่ 3.66	สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	64
รูปที่ 3.67	การเตรียมดิน โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจูด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	65
รูปที่ 3.68	สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจูด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	65
รูปที่ 3.69	ดินวัดถุกคิบดิน ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	66
รูปที่ 3.70	บ่อหมักดิน ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	66
รูปที่ 3.71	ทรายวัดถุกคิบ ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	67
รูปที่ 3.72	สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	67

สารบัญรูป (ต่อ)

		หน้า
รูปที่ 3.73	แหล่งดินของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	69
รูปที่ 3.74	บ่อหมักดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	68
รูปที่ 3.75	การเตรียมดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	69
รูปที่ 3.76	สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	69
รูปที่ 3.77	ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	70
รูปที่ 3.78	การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนไฟฟ้า ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	71
รูปที่ 3.79	การตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยการทำลวดลาย ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	71
รูปที่ 3.80	เตาอุโมงค์ขนาดใหญ่ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	72
รูปที่ 3.81	ไม้พื้นที่ใช้ในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	72
รูปที่ 3.82	รอยคราบขาวบนผลิตภัณฑ์ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	73
รูปที่ 3.83	การใช้เครื่องรีดดิน ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	74
รูปที่ 3.84	การอัดแบบแม่พิมพ์ด้วยเครื่องไฮดรอลิก ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	75
รูปที่ 3.85	เตาฟืนที่ใช้งานในปัจจุบัน ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	75
รูปที่ 3.86	เตาเผาเดิมที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	76

สารบัญรูป (ต่อ)

		หน้า
รูปที่ 3.87	เตาแก๊ส LPG มีลักษณะเป็นเตาอุโมงค์ที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาหมอ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	76
รูปที่ 3.88	ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	77
รูปที่ 3.89	การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	78
รูปที่ 3.90	การตกแต่งลวดลายบนผิวด้วยแม่พิมพ์ลูกกลิ้งและการตากผลิตภัณฑ์ ของโรงงานไชโยดินเผา ตำบลจรเข้ร้อง อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	79
รูปที่ 3.91	ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากแม่พิมพ์ไฟเบอร์กลาสของโรงงานไชโยดินเผา ตำบลจรเข้ร้อง อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	79
รูปที่ 3.92	แม่พิมพ์โลหะของโรงงานไชโยดินเผา ตำบลจรเข้ร้อง อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	80
รูปที่ 3.93	เตาและพื้นที่ใช้ในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	80
รูปที่ 3.94	ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	82
รูปที่ 3.95	การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนและการตกแต่งลวดลายของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	83
รูปที่ 3.96	การเผาด้วยเตาข้าง ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	83
รูปที่ 4.1	บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	89
รูปที่ 4.2	บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตำบลบางปลาหมอ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	90
รูปที่ 4.3	บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	91
รูปที่ 4.4	บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	91

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4.5 ตัวอย่างแบบร่าง ชุดภาชนะใส่อาหาร ผลงานของคุณอัณิชนัน คุ่มสุวรรณ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	92
รูปที่ 4.6 ตัวอย่างแบบร่าง ภาชนะตกแต่งอ่างเลี้ยงปลา ผลงานของคุณวิไล พวงประเสริฐ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	92
รูปที่ 4.7 ตัวอย่างแบบร่างกระถางแขวนรูปหัวใจ ผลงานของคุณชาญเวช มุนินทร์นิมิตต์ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	93
รูปที่ 4.8 ตัวอย่างแบบร่าง กระถางปะการังและบ้านน้ำพุตุ๊กตา ผลงานของคุณสุภัทรา โพธาราม ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	93
รูปที่ 4.9 ตัวอย่างแบบร่างโคมไฟ ผลงานของคุณศยามล นิ่มนวล ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	94
รูปที่ 4.10 ตัวอย่างแบบร่างตุ๊กตาเด็ก ผลงานของคุณสมบัติ เกตุถาวร ตำบลจรเข้ร้อง อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	94
รูปที่ 4.11 ตัวอย่างแบบร่างกระถางปลูกต้นไม้ ผลงานของคุณน้ำค้าง เกื้อนคำ ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	95
รูปที่ 4.12 ตัวอย่างแบบร่างจานรูปพระพิมพ์ ผลงานของคุณน้ำทิพย์ แสงชูตระกูล ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	95
รูปที่ 4.13 ตัวอย่างแบบร่างกระถางบอนไซ ผลงานของคุณสายยันต์ ทรัพย์มาก ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	96
รูปที่ 4.14 ตัวอย่างแบบร่างกระถางกบ ผลงานของคุณดวงฤทัย ทรัพย์มาก ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	96
รูปที่ 4.15 ตัวอย่างแบบร่างโคมไฟหีด และชุดเก้าอี้ตกแต่ง ผลงานของคุณจำปา ไพรบึง ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	97
รูปที่ 4.16 ตัวอย่างแบบร่างกระถางต้นไม้ไม้ไผ่และขาสิงห์ ผลงานของคุณศักดิ์ดาเดช บัวเฟื่อน ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	97
รูปที่ 4.17 ตัวอย่างแบบร่างโคมไฟและกล่องกระดาษสา ผลงานของคุณสภานันท์ วนาพงษ์ ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	98
รูปที่ 5.1 ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุดภาชนะบรรจุอาหารและขนมไทย	100

สารบัญรูป (ต่อ)

	หน้า	
รูปที่ 5.2	ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุดภาชนะตากแห้งอึ่งปลาน้ำจืด	101
รูปที่ 5.3	ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุดกระเบื้องตากแห้งดินเผา	103
รูปที่ 5.4	ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุดแจกันสำหรับตากแห้ง (พัฒนาไม่สมบูรณ์)	104
รูปที่ 5.5	ผลงานทดลองผลิตตุ๊กตา (พัฒนาไม่สมบูรณ์)	105
รูปที่ 5.6	ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โมบายปลากระดี่	106
รูปที่ 5.7	ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โคมไฟตั้งโต๊ะ	107
รูปที่ 5.8	ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุดโคมไฟหีด	108
รูปที่ 6.1	ชุดภาชนะบรรจุอาหารและขนมไทย ผลิตโดยนางอัญชัน คุ่มสุวรรณ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	109
รูปที่ 6.2	ชุดตากแห้งอึ่งปลาน้ำจืด ออกแบบและผลิตโดยนางสาววิไล พวงประเสริฐ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	110
รูปที่ 6.3	ผลิตภัณฑ์ประดับผนังแบบมีตะขอและไม่มีตะขอ ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย	110
รูปที่ 6.4	ชุดกระเบื้องพื้นและบัวเชิงผนัง ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย	111
รูปที่ 6.5	ผลิตภัณฑ์กระเบื้องกรอบสวิตช์ไฟ ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย	111
รูปที่ 6.6	โคมไฟปลากระดี่ตั้งโต๊ะ ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย	112
รูปที่ 6.7	โมบายปลากระดี่ ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย	112
รูปที่ 6.8	ชุดโคมไฟหีด ออกแบบและผลิตโดยนางจำปา ไพรบึง ตำบลนุกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	113
รูปที่ 6.9	ชุดแม่เหล็กติดตู้เย็นและกระถางหมู ออกแบบและผลิตโดยนางจำปา ไพรบึง ตำบลนุกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์	113

บทที่ 1

บทนำ

รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยหลักในการแข่งขันเชิงการตลาด มีธุรกิจผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ให้ความสำคัญและขอมลงทุนกับกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างจริงจังทำให้ประสบความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการลงทุนค่อนข้างสูง โอกาสที่จะทำให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นและร่วมศึกษา ตลอดจนปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง เพื่อที่จะดำเนินการด้วยตนเองได้ตลอดไป

โครงการวิจัยนี้รวมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อันเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น ให้มีความทันสมัยสวยงาม ดึงดูดใจผู้ซื้อ โดยดำรงเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายที่ได้รับการคัดเลือก ประกอบด้วย

ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลบางปลาหมอ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ตำบลศรีนครคีรี อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

พื้นฐานด้านเทคนิคการผลิต และลักษณะผลิตภัณฑ์ดินเผาของทั้ง 3 จังหวัด คล้ายกัน เพราะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบ้านมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ไม่สามารถจัดเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายได้ จำเป็นที่คณะผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ลักษณะหรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่นประกอบเพื่อสร้างลักษณะผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น และเพื่อให้ผู้ประกอบการ ได้มีโอกาสพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองในอนาคต การดำเนินการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างทีมวิจัย และผู้ประกอบการในแหล่งเป้าหมายโดยเฉพาะกระบวนการและขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับท้องถิ่นนั้นๆ

1.1 วัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.1.1 เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ อันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีความทันสมัย สวยงาม ดึงดูดใจ ผู้ซื้อ รวมถึงสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายรูปแบบ โดยยังคงเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นเอาไว้

1.1.2 เพื่อสร้างความยั่งยืนของความสามารถในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง ให้กับผู้ประกอบการในแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย ด้วยการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ร่วมกันในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของพื้นที่เป้าหมายอย่างน้อยพื้นที่ละ 1 ผลิตภัณฑ์

บทที่ 2

ขั้นตอนการดำเนินการ

ด้วยขอบเขตการวิจัยที่จะสร้างความยั่งยืนของความสามารถในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่เป้าหมายทำให้ต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน สร้างข้อตกลงระหว่างที่วิจัยกับผู้ประกอบการในแหล่งผลิตเครื่องมือปั้นดินเผาเป้าหมายให้เข้าใจและร่วมปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องจริงจัง โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการดำเนินการได้ ดังนี้

2.1 การประชุมชี้แจงรายละเอียด

เพื่อกำหนดข้อตกลงขั้นตอนการทำงาน และให้ผู้ประกอบการแสดงความสมัครใจ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องมั่นใจว่าสามารถร่วมกิจกรรมได้ครบขั้นตอน และผู้ประกอบการจะเป็นเจ้าของและเป็นผู้มีสิทธิ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นผู้ออกแบบเอง ทั้งนี้ได้มีการประชุมและแสดงความจำนงจากผู้ประกอบการในจังหวัดต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จัดประชุม ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2552 ณ ศาลาอเนกประสงค์วัดนันทราช อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 4 ราย

2.1.2 บ้านป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

จัดประชุม ณ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2552 ณ ห้องประชุมสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง อำเภอมั่น จังหวัดอ่างทอง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 4 ราย ในแหล่งนี้มีความแตกต่างกับแหล่งอื่นๆ โดยทางทีมวิจัยได้ร่วมกับกลุ่มงานพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบอบรมในเรื่องของการหล่อน้ำดิน การทำดินแบบเพื่อการหล่อน้ำดิน และการออกแบบสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เน้นในเชิงอุตสาหกรรมมากกว่าแหล่งอื่น

2.1.3 ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

จัดประชุม ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2552 ณ ศาลาอเนกประสงค์หน้าวัดบ้านป่า อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 10 ราย และมีหน่วยงานราชการจากเทศบาลร่วมด้วย 5 ราย

2.1.4 ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

จัดประชุม ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ณ โรงงานเครื่องปั้นดินเผาของคุณศักดิ์ดาเดช บัวเดือน โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 3 คน

2.2 ขั้นตอนและกิจกรรมในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนหลักในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.2.1 การสำรวจข้อมูลประกอบการออกแบบ

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและการออกแบบ

2.2.3 การผลิต ทดลองตลาด และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนข้างต้นส่วนใหญ่ที่ทีมวิจัยเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องเวลาและต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น การสำรวจข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะรับทราบขั้นตอนและวิธีการจากการบรรยายก่อนจะเริ่มกิจกรรมการออกแบบ และขั้นตอนการผลิตที่จะทำงานร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและทีมวิจัย

บทที่ 3

การสำรวจข้อมูลประกอบการออกแบบ

ข้อมูลประกอบการออกแบบถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ทุกประเภท ซึ่งข้อมูลนี้จะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมหลายด้าน สำหรับ โครงการวิจัยนี้จะนำเสนอข้อมูลแต่ละแห่ง หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายภายใต้หัวข้อต่อไปนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดและแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายในจังหวัดนั้นๆ โดยเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชากร ผลผลิตทางการเกษตร แหล่งหัตถกรรม แหล่งท่องเที่ยว สัญลักษณ์หรือคำขวัญของจังหวัด เป็นต้น

2) ข้อมูลด้านวัตถุดิบ โดยเฉพาะวัตถุดิบเพื่อการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เช่น แหล่งผลิต ปริมาณที่ผลิตได้ ราคา ลักษณะทางกายภาพของวัตถุดิบ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ต้องชี้แจงเพราะจะแสดงให้เห็นถึงโอกาสและความยั่งยืนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงวัตถุดิบที่ได้รับการพัฒนาแล้ว เพื่อพัฒนารูปแบบให้เหมาะสม

3) สักยภาพเชิงการผลิต เป็นต้นทุนของท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นศักยภาพในการเริ่มต้นและ โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการผลิต ประกอบด้วย

- ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นมีหรือไม่ เป็นภูมิปัญญาตกทอดจากบรรพบุรุษ หรือเกิดจากการฝึกอบรมหรือผลิตตามอย่าง ต้องสำรวจถึงถึงประเภท หน้าที่ ใช้สอย ขนาด รวมถึงแนวคิดที่มาของรูปแบบด้วย

- เทคนิคและกรรมวิธีการผลิต เช่น เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ การถ่ายทอดของเทคนิค เป็นต้น

- แรงงานหรือผู้ผลิต เฉพาะในท้องถิ่นมีจำนวนเท่าใด มีคุณสมบัติที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในระยะยาวได้หรือไม่ คุณสมบัติสำคัญที่ควรพิจารณา ได้แก่

ก. ความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง พลังและความพร้อมร่วมปฏิบัติ หรือเป็นการรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก

ข. มีเป้าหมายชัดเจนในการร่วม โครงการฯ เช่น วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วม ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผลิต เป็นต้น

8. พรสวรรค์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พร้อมความสามารถในการเรียนรู้และรับฟัง สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น

4) ตลาดหรือแหล่งจำหน่ายของผลิตภัณฑ์เดิม เช่น สถานที่จัดจำหน่าย ราคาขายมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องกับราคาหรือไม่ โอกาสในการขยายตลาดผลิตภัณฑ์เดิม เป็นต้น

5) แนวโน้มความเป็นไปได้หรือโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นการคาดการณ์จากลักษณะเฉพาะแต่ละท้องถิ่น เช่น บางแหล่งอาจมีความลึกซึ้งด้านศิลปวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวอาจจะมีศักยภาพการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับกิจกรรม หรือบางแหล่งมีแรงงานที่มีประสิทธิภาพ อาจจะมีศักยภาพการพัฒนาให้เป็นที่ลดกรรมอุตสาหกรรมได้ เป็นต้น

3.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด และแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย

ข้อมูลส่วนรวมมีจำนวนมากในที่นี่ได้คัดเลือกบางส่วนที่เป็นประโยชน์กับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

3.1.1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

▪ ประวัติ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอดีตราชธานีของไทยมีหลักฐานของการเป็นเมืองในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16-18 โดยมีร่องรอยของที่ตั้งเมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องราวเหตุการณ์ในลักษณะตำนานพงศาวดารไปจนถึงหลักฐานจารึก ซึ่งเมืองอโยธยาหรืออโยธยาศรีรามเทพนครหรือเมืองพระรามมีที่ตั้งอยู่บริเวณด้านตะวันออกของเกาะเมืองอยุธยา มีบ้านเมืองที่มีความเจริญทางการเมือง การปกครอง และมีวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองแห่งหนึ่ง

▪ ที่ตั้งและอาณาเขต

พระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีแม่น้ำสายใหญ่คือ แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลมาบรรจบกัน ในลักษณะล้อมรอบสิ้นแผ่นดินส่วนใหญ่ของตัวเมืองไว้ตัวจังหวัดจึงเป็นเกาะที่มีบ้านเรือนปลูกเรียงรายหนาแน่นตามสองข้างฝั่งแม่น้ำ อาณาเขตและการปกครอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 76 กิโลเมตรมีเนื้อที่ 2,556.64 ตารางกิโลเมตร

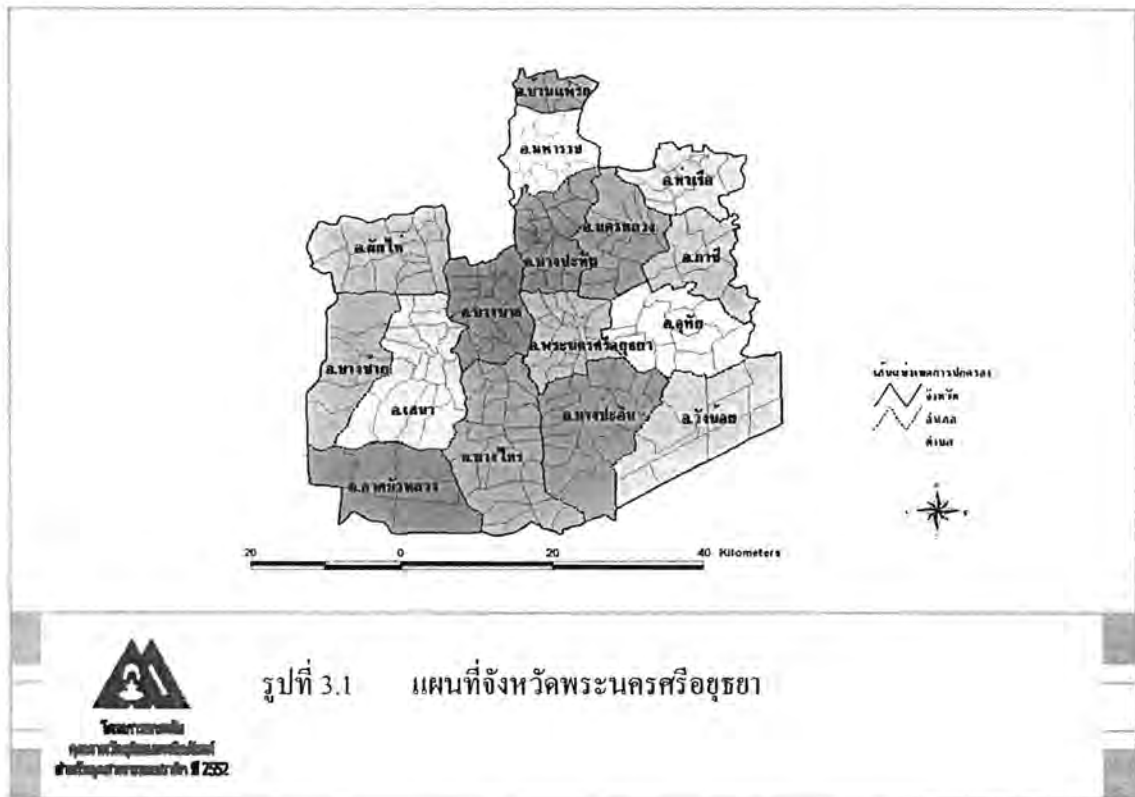
มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี อ่างทอง และ สระบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดปทุมธานี และ นนทบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

รูปที่ 3.1 แผนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

▪ ทรัพยากร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพทางธรณีฐานที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ หลายประการ เช่น พื้นที่ของจังหวัดมีถึง 2,556.64 ตารางกิโลเมตร แต่เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงทั้งหมด เกิดจากการที่แม่น้ำไหลพัดพาเอาเศษหิน ดิน ทราย และตะกอนมาทับถมกันเป็น เวลานานจนกลายเป็นที่ราบกว้างใหญ่บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ ไม่มีภูเขาไม่มีป่าไม้ ไม่ติดกับทะเล เป็นที่ราบลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมอย่างยิ่ง เพราะอยุธยาแม่น้ำสำคัญ 4 สายไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมพื้นที่ทั้งหมดและจะขังอยู่ในท้องทุ่งนาน 4 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน การที่น้ำท่วมอยุธยานานทำให้เป็นผลดีต่ออยุธยาหลายประการ คือ น้ำที่พัดคินมาจากทางเหนือจะตกตะกอนในท้องทุ่งนาทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเพาะปลูกและยังเกิดทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์ คือ เกิดปลาต่างๆ หลายชนิด เกิดพืชน้ำต่างๆ ที่เป็นอาหารของคนอยุธยาตลอดมา จนเป็นที่พูดกันติดปากว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”

- เขตการปกครอง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 76 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 2,556.64 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล และ 1,471 หมู่บ้าน 29 เทศบาล 128 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

- ข้อมูลประชากร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร) รวมทั้งสิ้น 775,157 คน เป็นชาย 374,605 คน เป็นหญิง 400,552 คน มีความหนาแน่นของประชากร 300.84 คนต่อตารางกิโลเมตร

- อาชีพและรายได้ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้าง แต่การประกอบด้านเกษตรกรรม มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประชาชนหันไปประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยมีรายได้ประชากร โดยเฉลี่ย 483,942 บาทต่อคนต่อปี จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโรงงานอุตสาหกรรมสมัยใหม่มากมาย แต่อุตสาหกรรมการทำอิฐซึ่งเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือนของจังหวัดที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ไม่ดีเฉพาะแต่ครัวเรือนในพื้นที่เท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งรองรับแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย

- สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 1893 พระเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาขึ้นที่ตำบลหนองโสน ซึ่งพ่อพรหมณ์ได้ฤกษ์ตั้งพิธีกลบบาตรสุ่มเพลิง ชื่อพิธีทำเพื่อแก้เสนียดได้สังข์ทักษิณาวัตร ขอนหนึ่ง ได้ดินหมัน เพราะเหตุดังกล่าว ตราประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นรูปสังข์ทักษิณาวัตร ประดิษฐานอยู่บนพานทองบรรจุไว้ภายในปราสาทฯ หลังได้ดินหมัน

รูปที่ 3.2 ตราสัญลักษณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- คำขวัญประจำจังหวัด

“ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์วิถีดอกไม้”

- ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกโสน [Sosbania roxvurghi, Merr] ดอกสีเหลืองออกเป็นช่อห้อยเลหืองอร่ามคล้ายทองไปทั่วทุกแห่ง มีเป็นจำนวนมาก เมื่อ พ.ศ. 1893 พระเจ้าอู่ทองทรงตั้งเมืองขึ้นใหม่ ที่ตำบลเวียงเหล็ก ทรงเลือกชัยภูมิที่จะตั้งพระราชวัง ทรงเห็นว่าที่ตำบลหนองโสนเหมาะสม เพราะมีต้นโสนมากดอกโสนออกดอกเหลืองอร่ามคล้ายทองคำแลสะพรั่งตา ดังนั้นดอกโสนจึงถือได้ว่าเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.3 ดอกโสน: ดอกไม้ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

▪ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด

ก. อำเภอเมือง

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสถาบันวิจัยเลขพิพิธภัณฑสถานเกี่ยวกับราชอาณาจักรอยุธยาโดยส่วนรวม พิพิธภัณฑของศูนย์ศึกษานี้พยายามสร้างชีวิต สังคม วัฒนธรรมในอดีตให้กลับขึ้นมาใหม่ด้วยข้อมูลการวิจัย (research based reconstruction) โดยนำวิชาการเทคโนโลยีของการจัดพิพิธภัณฑสมัยใหม่มาจัดแสดงนิทรรศการซึ่งจะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจชีวิตในอดีตได้ง่าย การจัดแสดงมีทั้งสิ้น 5 หัวข้อ คือ อยุธยาในฐานะราชธานี อยุธยาในฐานะเมืองท่า อยุธยาในฐานะของรัฐรวมศูนย์อำนาจ ชีวิตชุมชนชาวบ้านไทยและความสัมพันธ์ของอยุธยากับนานาชาติ

รูปที่ 3.4 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งแรกในประเทศไทย ที่มีรูปแบบการจัดแสดงแผนใหม่คือได้นำหลักการ ใช้แสงสีมาใช้ ทำให้การนำเสนอดูน่าสนใจมาก สิ่งที่สำคัญ น่าชม ได้แก่ พระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท เป็นพระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่เคยประดิษฐานในซุ้มพระสถูปโบราณวัดพระเมรุ จังหวัดนครปฐม, เศียรพระพุทธรูปสัมฤทธิ์สมัยอู่ทอง มีขนาดใหญ่มาก ได้จากวัดธรรมมิกราช นอกจากนี้ยังมี โบราณวัตถุที่ขุดพบอีกมากมาย โดยเฉพาะที่ได้จากกรุวัดราชบูรณะรวบรวมไว้ในห้องมหรรมภัณฑ์ มีเครื่องราชูปโภคทองคำทองกรพารุรัตน์ ทัບทรง เครื่องประดับเพชรสำหรับชายและหญิง พระแสงดาบฝักทองคำประดับพลอยสีต่างๆ เป็นต้น แสดงความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาในอดีตไว้อย่างน่าชม น่าศึกษามาก

รูปที่ 3.5 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คุ้มขุนแผน

ตั้งอยู่ที่ถนนป่าไทน์ เป็นตัวอย่างของหมู่เรือนไทยภาคกลาง ในรูปแบบเรือนคหบดีไทยสมัยโบราณ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2437 และได้รับการปรับปรุงตกแต่งใหม่เมื่อ พ.ศ. 2483 บริเวณที่ตั้งคุ้มขุนแผนเคยเป็นคูคนครบาลสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเชื่อกันว่าขุนแผนเคยต้องโทษอยู่ในคุกแห่งนี้

รูปที่ 3.6 คุ้มขุนแผน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระราชวังหลวง

ตามที่ปรากฏในพระนครศรีอยุธยาปัจจุบันนี้คงเหลือแต่ฐานอาคารให้เห็นเท่านั้น สันนิษฐานว่า พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างพระราชวังตั้งแต่เมื่อครั้งประทับอยู่ที่เวียงเล็ก เมื่อ พ.ศ. 1890 พระที่นั่งต่างๆในเขตพระราชวังหลวงหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า พระราชวังโบราณ เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล อู๋ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยา ทางด้านเหนือ บริเวณพระราชวังหลวงมีพระที่นั่งสำคัญคือ พระที่นั่งวิหารสมเด็จ ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุด พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท เป็นปราสาทขอมปราสาทตั้งอยู่ตรงกลาง พระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ เป็นปราสาทจตุรมุขก่อด้วยศิลาแลง อยู่ติดกำแพงริมน้ำ พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สมเด็จพระเจ้าปราสาททองสร้างเมื่อ พ.ศ. 2175 พระที่นั่งตรีมุข อยู่ข้างหลังพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท และพระที่นั่งทรงปืน อู๋ริมสระด้านตะวันตก

กรมศิลปากร
ศูนย์วิจัยและพัฒนาโบราณคดี
สำนักศิลปากรที่ ๓ อยุธยา

รูปที่ 3.7 พระราชวังหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดพระศรีสรรเพชญ์

เป็นวัดสำคัญที่สร้างอยู่ในพระราชวังหลวงเช่นเดียวกับวัดพระศรีรัตนศาสดารามที่กรุงเทพฯ หรือวัดมหาธาตุแห่งกรุงสุโขทัย บริเวณข้างวิหารพระมงคลบพิตรทางด้านทิศตะวันออก เดิมเป็นสนามหลวง ใช้เป็นที่สำหรับสร้างพระบรมศพของพระมหากษัตริย์และเจ้านายเช่นเดียวกับท้องสนามหลวงของกรุงเทพฯ

รูปที่ 3.8 วัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดพระราม

อยู่นอกเขตพระราชวังไปทางด้านทิศตะวันออก สมเด็จพระรามาธิบดีทรงสร้างขึ้นตรงที่ถวายเป็นพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระเจ้าอู่ทองพระราชบิดา วัดนี้มีบึงขนาดใหญ่อยู่หน้าวัด เดิมเรียกว่า "หนองโสน" ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "บึงพระราม" ปัจจุบันคือ "สวนสาธารณะบึงพระราม" ซึ่งใช้เป็นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอีกด้วย

รูปที่ 3.9 วัดพระราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดมหาธาตุ

ตั้งอยู่ตรงหน้าพระราชวังด้านทิศตะวันออกเฉียงสะพานป่าถ่าน สร้างในสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีเมื่อ พ.ศ. 1927 ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระมหาธาตุ (ปรางค์) เป็นแบบแรกของสมัยอยุธยา ซึ่งมีอิทธิพลของขอมปนมาก ชั้นล่างก่อสร้างด้วยศิลาแลง แต่ที่เสริมใหม่ปัจจุบันเป็นอิฐปน

รูปที่ 3.10 วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดราชบูรณะ

อยู่เชิงสะพานป่าถ่าน ตรงข้ามวัดมหาธาตุ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) โปรดให้สร้างขึ้นเมื่อราว พ.ศ. 1967 ณ ที่ซึ่งใช้ถวายพระเพลิงเจ้าอ้ายกับเจ้ายี่ชนช้างกัน จนถึงแก่พิราลัย และโปรดให้ก่อเจดีย์ 2 องค์ สวมทับบริเวณที่ชนช้าง

รูปที่ 3.11 วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วังจันทรถมหรือวังหน้า

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสักมุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเมืองใกล้ตลาดหัวรอ สร้างในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเป็นมหาอุปราชครองเมืองโบราณสถานที่น่าสนใจในพระราชวังจันทรถม มีดังนี้

- พลับพลาจตุรมุข เป็นพลับพลาเครื่องไม้ ตั้งอยู่บนศาลาใกล้ประตูวังด้านทิศตะวันออกเฉียงเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเวลาเสด็จประพาส ปัจจุบันจัดแสดงเครื่องขามลายูครามของจีน อาวุธสมัยโบราณ และเครื่องราชูปโภคของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

- พระที่นั่งพิมานรัตยา เป็นตึกหมู้อยู่กลางพระราชวัง เคยเป็นที่ตั้งศาลากลางมณฑลและจังหวัดมาหลายปี ปัจจุบันแสดงพระพุทธรูปเทวรูป พระพิมพ์สมัยต่างๆ และเครื่องไม้จันทรถมอยุธยา

- พระที่นั่งพิชัยคล้ายลักษณ์ (หอส่งกล้อง) เป็นหอสูงสี่ชั้นอยู่ที่ริมพระราชวังด้านทิศตะวันตก สร้างในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรดาว

รูปที่ 3.12 วัดจันทรเกษม หรือวังหน้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดเสนาสนาราม

อยู่หลังวังจันทรเกษม เป็นวัดโบราณเดิมชื่อ "วัดเสือ" มีพระพุทธรูปสำคัญ 2 องค์ คือ "พระสัมพุทธมุนี" เป็นพระประธานในอุโบสถและ "พระอินทรแปลง" ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารเป็นพระพุทธรูปที่อัญเชิญมาจากนครเวียงจันทน์ ผนังภายในพระอุโบสถคอนบนมีภาพเขียนเทพชุมนุม ตอนล่างเขียนเรื่องวสวัตนครชาดก เตมิชชาดกและสุวรรณสามชาดก ตอนหน้าสุดเขียนภาพมารวิชัย พระวิหารมีรูปเขียนแสดงพระราชวัตรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งเป็นต้นแบบลอกแพร่หลายออกไปหลายแห่ง

เจดีย์พระศรีสุริโยทัย

อยู่ในเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก เป็นโบราณสถานที่สำคัญยิ่งในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เพราะเป็นอนุสรณ์สถานของวีรสตรีไทยพระองค์แรก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงขนานนามเรียกชื่อเจดีย์ว่า "เจดีย์พระศรีสุริโยทัย"

รูปที่ 3.13 เจดีย์พระศรีสุริโยทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดไชยวัฒนาราม

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกนอกเกาะเมือง เป็นวัดที่พระเจ้าปราสาททอง กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาองค์ที่ 24 (พ.ศ. 2173-2198) โปรดให้สร้างขึ้น ภายในวัดมีสิ่งที่น่าสนใจคือ พระปรางค์ประธานองค์ใหญ่ที่เป็นศิลปะแบบอยุธยาตอนต้น พระปรางค์ศรีรัตนมหาธาตุและเจดีย์ราชตามพระระเบียงครอบพระปรางค์

รูปที่ 3.14 วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่บ้านโปรตุเกส

ตั้งอยู่ที่ตำบลลำไทร อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ห่างจากตัวเมืองชาวโปรตุเกสเป็นชาวยุโรปชาติแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา และสร้างโบสถ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ศาสนาและเป็นศูนย์กลางของชุมชน ปัจจุบันบริเวณนี้ยังมีร่องรอยสิ่งก่อสร้างปรากฏให้เห็นคือ โบราณสถานซานเปโตร หรือ โบสถ์ในคณะโดมินิกัน มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ โครงกระดูกมนุษย์ กล้องชาสุบ เหริชญาปณ์ และเครื่องประกอบพิธีทางศาสนา

รูปที่ 3.15 หมู่บ้านโปรตุเกส จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดหน้าพระเมรุ

ตั้งอยู่ริมคลองสระบัวด้านเหนือของคูเมือง (แม่น้ำลพบุรีเก่า) ตรงข้ามกับพระราชวังหลวงมีชื่อเดิมว่า "วัดพระเมรุราชิการาม" พระประธานในอุโบสถสร้างปลายสมัยอยุธยาเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องหล่อสำริดขนาดใหญ่ที่สุดที่ปรากฏและมีความงดงามมาก ด้านหลังพระอุโบสถยังมีอี กองค์หนึ่งแต่เล็กกว่าคือ พระศรีอริยเมตไตรยและภายในวิหารน้อยมีพระพุทธรูปศิลาปางห้อยพระบาทสมัยทวารวดีจากวัดมหาธาตุ นับเป็น 1 ใน 6 องค์ ที่มีอยู่ในประเทศไทยจึงนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

วิหารพระมงคลบพิตร

ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของวัดพระศรีสรรเพชญ์ พระมงคลบพิตร เป็นพระพุทธรูปบุ สัมฤทธิ์องค์ใหญ่ องค์หนึ่งในประเทศไทย บริเวณข้างวิหารพระมงคลบพิตรทางด้านทิศตะวันออก เดิมเป็นสนามหลวงใช้เป็นที่สำหรับสร้างพระมรุพระบรมศพของพระมหากษัตริย์ และเจ้านายเช่นเดียวกับท้องสนามหลวง

รูปที่ 3.16 วิหารพระมงคลบพิตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดใหญ่ชัยมงคล (วัดเจ้าพระยาไท หรือ วัดป่าแก้ว)

ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำป่าสัก วัดนี้ตามข้อมูลประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าเมื่อ พ.ศ. 1900 พระเจ้าอู่ทองทรงสร้าง "วัดป่าแก้ว" ขึ้นตรงที่พระราชทานเพลิงศพ "เจ้าแก้วเจ้าไท" ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2135 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระราชทานนามวัดเสียใหม่ว่า "วัดชัยมงคล" ต่อมาเปลี่ยนเปลี่ยนชื่อเป็นวัดใหญ่ชัยมงคล วัดนี้ร้างไปเมื่อคราวเสียกรุงครั้งสุดท้าย แล้วเพิ่งจะตั้งขึ้นเป็นวัดที่มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาเมื่อไม่นานมานี้

วัดพนัญเชิงวรวิหาร

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสักทางทิศใต้ฝั่งตรงข้ามของเกาะเมือง วัดนี้เป็นวัดที่มีมาก่อนการสร้างกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้าง พระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานในพระวิหารชื่อพระเจ้าพนัญเชิง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1867 นับเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยที่มีอายุมากที่สุดและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ฝีมือปั้นงดงาม เป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัด

รูปที่ 3.17 วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่บ้านญี่ปุ่น

ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียน ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขาย เป็นจำนวนมากในสมัยนั้นทางการญี่ปุ่นได้อนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นค้าขายกับชาวต่างชาติได้โดย สมาคม ไทย-ญี่ปุ่นได้จารึกประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านญี่ปุ่นในสมัยกรุงศรีอยุธยามาตั้งไว้ภายในหมู่บ้าน และปรับปรุงบริเวณหมู่บ้านให้เป็นอาคารผนวกของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จัดแสดงเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างอยุธยากับต่างประเทศ

รูปที่ 3.18 หมู่บ้านญี่ปุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข. อำเภอนครหลวง

ปราสาทนครหลวง

ปราสาทนครหลวง อยู่ริมแม่น้ำป่าสักฝั่งทิศตะวันออก ตำบลนครหลวง เป็นตำหนักที่ประทับในระหว่างเสด็จไปพระพุทธบาทที่สระบุรีและเป็นที่พักแรมในระหว่างเสด็จลพบุรี ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ในแผ่นดินนี้พระองค์โปรดให้ช่างไปถ่ายแบบปราสาทศิลาที่เรียกว่า "พระนครหลวง" ในกรุงกัมพูชาเมื่อ พ.ศ. 2147 มาสร้างใกล้วัดเทพจันทร์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติที่ได้กรุงกัมพูชากลับมาเป็นประเทศราชอีก

ค. อำเภอบางปะอิน

พระราชวังบางปะอิน

ภายในพระราชวังบางปะอินมีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้

- พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ เป็นปราสาทอยู่กลางสระ สร้างในรัชกาลที่ 5 เติมสร้างด้วยไม้ทั้งองค์ ต่อมา รัชกาลที่ 6 โปรดฯ ให้เปลี่ยนเสาและพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหมด

รูปที่ 3.19 พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- พระที่นั่งวโรภายพิมาน เป็นท้องพระโรงอยู่ทางตอนเหนือของ "สะพานเสด็จ" ซึ่งเป็นท่าม้าสำหรับเสด็จพระราชดำเนินขึ้นลง ถึงในปัจจุบันก็ยังใช้เป็นที่รับรองแขกเมืองสำคัญ อยู่เสมอ

- พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร อยู่ทางทิศตะวันตกตรงข้ามกับสระน้ำเป็นเรือนไม้
หมู่ทั้งชั้นบนและชั้นล่าง มีเฉลียงตามแบบชาเลดีของสวิส

- หอหม่อมเจ็ชรัตนราช เป็นปรางค์ศิลาในเขตพระราชวังชั้นนอกกรมพระไต้ต้นโพธิ์

- สภาคารราชประยูรเป็นตึกสองชั้นริมลำน้ำตรงหน้าพระที่นั่งวโรภายพิमान
ในเขตพระราชวังชั้นนอก สร้างในรัชกาลที่ 5 สำหรับใช้เป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้าและข้าราชการบริพาร

- หอวิฑูรทัศนา เป็นพระที่นั่งหอสองชั้น ตั้งอยู่กลางเกาะน้อยในสวนเขต
พระราชวังชั้นใน ระหว่างพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรกับพระที่นั่งเวหาศน์จำรูญ เป็นพระที่นั่ง 3 ชั้น มีบันได
เวียน เป็นหอส่งกล้องชมภูมิประเทศบ้านเมืองโดยรอบ

- เก๋งบุปผประพาสเป็นคันทน์กึ่งเล็กอยู่กลางสวนริมสระน้ำในเขตพระราชวังชั้นใน

- อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ (อนุสาวรีย์พระนางเรือล่ม)
ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพระราชวัง บรรจุพระสรีรังคารของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์

- อนุสาวรีย์พระอัครชายาเธอพระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์ และเจ้าฟ้าสาม
พระองค์ หรืออนุสาวรีย์ราชานุสรณ์ ในปี พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จไปทอดพระ
พระทัยเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงสูญเสียพระอัครชายาเธอฯ พระราชโอรสและพระราชธิดาถึง 3
พระองค์ ในปีเดียวกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกทำด้วยหินอ่อนแกะสลักพระรูป
เหมือนไว้ใกล้กับอนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี

รูปที่ 3.20 อนุสาวรีย์ราชานุสรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดนิเวศธรรมประวัติ

ตั้งอยู่บนเกาะกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านทิศใต้คนละฝั่งกับพระราชวังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างเลียนแบบโบสถ์ฝรั่ง เมื่อ พ.ศ. 2421 อาคารและการตกแต่งทำแบบโกธิค มีกระจกสีประดับอย่างสวยงาม

ง. อำเภอบางปะอิน

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

จัดตั้งขึ้นในเขตที่ดินปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรม ตำบลช้างใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ ศูนย์ศิลปาชีพนี้มุ่งฝึกอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมต่างๆ วิชาที่สอนให้แก่เกษตรกร ผลิตภัณฑ์ที่เสร็จแล้วจะส่งไปจำหน่ายที่ร้านจิตรลดาทุกสาขาทั่วประเทศ

■ เทศกาลและงานประเพณีของจังหวัด

งานประจำปีศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

จัดเป็นประจำทุกปี ช่วงปลายเดือนมกราคมและปลายเดือนพฤศจิกายน ภายในบริเวณศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อำเภอบางไทร มีการแสดงและประกวดผลงานด้านศิลปาชีพ สินค้าพื้นเมืองทั่วไป การแสดงศิลปวัฒนธรรมอันงดงาม งานลอยกระทงตามประเพณี และแข่งเรือยาวประเพณีศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

พิธีไหว้ครูบูชาเตา

"พิธีไหว้ครู" ช่างตีมีดตีดาบ ของชาวบ้านต้นโพธิ์ บ้านไผ่หนอง และบ้านสาไล ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง ซึ่งมีอาชีพในการตีมีดที่รู้จักกันทั่วไปว่า "มีดอรัญญิก" สิ่งที่ชาวตำบลท่าช้างทุกคนยังคงถือสืบต่อมาตามขนบประเพณีเดิมคือการ "ไหว้ครูบูชาเตา" ซึ่งทุกบ้านจะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีช่วงเช้าตรู่ของวันขึ้น 7 ค่ำ 9 ค่ำ ฯลฯ เดือน 5 (ประมาณเมษายน-พฤษภาคม) เพื่อระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์และเพื่อความเป็นสิริมงคลของตน

รูปที่ 3.22 พิธีไหว้ครูบูชาเตา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งานแสดงแสงเสียงอยุธยาจรดกโลก

เนื่องจากนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้รับการประกาศโดยองค์การยูเนสโกให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ทางจังหวัดจึงได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นระยะเวลา 7 วัน ในงานจะมีการแสดงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน ศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรมและประเพณีของไทย รวมทั้งการแสดงแสงเสียงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา

งานลอยกระทงตามประทีปและแข่งเรือยาวประเพณี

จัดขึ้นปลายเดือนพฤศจิกายน ณ ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร มีการประกวดนางนพมาศ ประกวดขบวนแห่ ประกวดกระทง-โคมแขวน การแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน การแข่งเรือยาวประเพณี และเรือยาวนานาชาติ จำหน่ายอาหาร และสินค้ามากมาย

รูปที่ 3.23 งานลอยกระทงตามประเพณีและแข่งเรือยาวประเพณี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งานประเพณีที่กระจายวัดพนัญเชิง

ประเพณีที่กระจายที่วัดพนัญเชิง ถือว่าเป็นประเพณีเด่นของอยุธยาและกลายเป็นงานประเพณีตามแบบจีน ประเพณีที่กระจายนั้นชาวจีนเชื่อกันว่า เป็นการทำบุญทำทานให้แก่บรรดาญาติที่ไม่มีญาติทั้งหลาย ซึ่งจะถูกลบออกจากยมโลกมารับส่วนบุญบนโลกมนุษย์ปีละครั้ง ก่อนกลับไปรับผลกรรมที่เคยสร้างไว้เมื่อคราวเป็นมนุษย์ ระยะเวลาที่จัดงานเชื่อกันว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมโลกเปิด

- ศิลปหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมืองของจังหวัด

มีดอรัญญิก

มีดอรัญญิกเป็นหัตถกรรมที่เกิดขึ้น ณ หมู่บ้านต้นโพธิ์ และหมู่บ้านไผ่หนอง ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง แต่โรงบ่อนที่บ้านอรัญญิก ได้นำผลิตภัณฑ์มีดที่ผลิตโดยชาวบ้านจากสองหมู่บ้านดังกล่าวมาวางขาย เมื่อผู้คนจำนวนมากซื้อไปใช้ก็ถูกใจ และเป็นของดีมีคุณภาพคงทนใช้งานได้ดี จึงมีการบอกกล่าวเล่าขานกัน สืบต่อมา ถึงมีดที่ซื้อมาจากบ้านอรัญญิก นานไปก็เลยติดปากว่า มีดอรัญญิก

รูปที่ 3.24 การผลิตมีดอร์ญูญิก อำเภอนครหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.25 ผลิตภัณฑ์มีดอร์ญูญิก อำเภอนครหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โครงสร้างเรือนไทยสำเร็จรูป

แหล่งผลิตโครงสร้างเรือนไทยสำเร็จรูปของอยุธยาปัจจุบันจะอยู่แถบตำบลโพธิ์สามต้น อำเภอบางปะหัน โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ข้างถนนสายเอเชีย ช่วงจังหวัดอยุธยาไปอ่างทอง ชิ้นส่วนของเรือนที่ผลิตเป็นเรือนสับทั้งสิ้น เช่น ฝาปะกน ประตู หน้าต่าง ปั้นลม เหนง ฯลฯ

รูปที่ 3.26 โครงสร้างเรือนไทยสำเร็จรูป จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปลาตะเพียน ไบลาน

เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่ทำขึ้นในหมู่บ้านชาวไทยมุสลิมซึ่งมีพื้นฐานอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น คนไทยสมัยก่อนเชื่อว่าปลาตะเพียนเป็นสิริมงคล ทำให้เงินทองไหลมาเทมา อาชีพสานปลาตะเพียนด้วยไบลานจึงเกิดขึ้น และสืบทอดต่อมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนกระทั่งผสมผสานกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทย กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำชาติดังเช่นที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

รูปที่ 3.27 ภาชนะเพ็ชชบาฉนวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตุ๊กตาชาวบ้าน

ตุ๊กตาชาวบ้านอยุธยาของนางสาวสุดใจ เจริญสุข ผู้เป็นชาวอยุธยาโดยกำเนิด นับเป็นศิลปินพื้นบ้านที่หาได้ยากในการปั้นตุ๊กตา ตุ๊กตาแต่ละตัวจะแสดงการดำเนินชีวิต อริยาบถ การละเล่นพื้นบ้าน การเล่นของคนในชนบท

รูปที่ 3.28 ตุ๊กตาชาวบ้าน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หม้อดินเผาคลองสระบัว

งานหัตถกรรมปั้นหม้อของชาวบ้านแถบคลองสระบัว เป็นอาชีพเก่าแก่ที่มีหลักฐานความเป็นมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งทำกันเป็นล่ำเป็นสัน เป็นตลาดจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชมงานในพื้นที่ หรือบางครั้งมีพ่อค้าแม่ขายย่านแหล่งท่องเที่ยวตั้งไว้ให้ทำเฉพาะก็ผลิตและส่งให้ที่นี้จึงตลาดใหญ่ของหม้อปั้นดินเผามาโดยตลอด

รูปที่ 3.29 หม้อดินเผาคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งอบกรุงเก่า

แหล่งผลิตงอบที่มีชื่อเสียงของอยุธยาสมัยก่อน คือ บ้านโพธิ์ ในเขตอำเภอเสนา เรียกกันว่า "งอบทรงมอญ" ซึ่งมีรูปร่างสวยงามและเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ปัจจุบันอำเภอที่นิยมผลิตกันมากคืออำเภอบางปะหันในหลายตำบล โดยการร่วมกันผลิตและถือป็นอาชีพรองจากการทำนา

รูปที่ 3.30 จอบกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ข้อมูลแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย

ก. อำเภอลาดบัวหลวง

ตำบลลาดบัวหลวงจัดตั้งขึ้นมาก่อน พ.ศ. 2457 ขึ้นอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางไทร ต่อมาทางราชการ ได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 คำว่า “ลาดบัวหลวง” มาจากพื้นที่ที่เป็นที่ลาดต่ำ มีน้ำขัง และมีบัวหลวงขึ้นอยู่มาก ชาวบ้านจึงเรียกว่าลาดบัวหลวง จนถึงปัจจุบัน

▪ ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอลาดบัวหลวงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีพื้นที่ 199.9 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดไปประมาณ 65 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบางซำและอำเภอเสนา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอบางไทร
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว (จังหวัดปทุมธานี) อำเภอไทรน้อย(จังหวัดนนทบุรี) และอำเภอบางเลน (จังหวัดนครปฐม)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอสองพี่น้อง (จังหวัดสุพรรณบุรี)

- จำนวนประชากร

อำเภอลาดบัวหลวงมีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร) รวมทั้งสิ้น 28,550 คน เป็นชาย 14,036 เป็นหญิง 14,514 คน มีความหนาแน่นของประชากร 177.00 คน/ตารางกิโลเมตร

- อาชีพและรายได้ของประชากร

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ อาชีพรองลงมา คือ รับจ้าง

- ผลิตภัณฑ์ OTOP

บ้านทรงไทยก่อสร้าง	หมู่ 3 ตำบลสามเมือง
ภาพประดิษฐ์จักรกระดาษ	หมู่ 3 ตำบลลาดบัวหลวง
เครื่องเบญจรงค์	หมู่ 3 ตำบลสามเมือง
ไม้แขวนเสื้อเครื่องหอม	หมู่ 5 ตำบลพระยาบันลือ

3.1.2 จังหวัดอ่างทอง

1) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

▪ ประวัติ

จังหวัดอ่างทองเป็นชุมชนเก่าแก่ชุมชนหนึ่ง มีความอุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมทำให้มีมนุษย์ตั้งหลักปักฐานอยู่กันมานานนับพัน ๆ ปีตั้งแต่สมัยทวารวดี และเป็นดินแดนที่มีความสำคัญในแง่ยุทธศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนชื่อ “อ่างทอง” นี้เป็นชื่อที่เริ่มมาในสมัยกรุงธนบุรี หรือสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ เมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา

▪ ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดอ่างทองเป็นจังหวัดอยู่ในบริเวณที่ราบภาคกลางของประเทศไทย ตั้งอยู่ ณ เส้นรุ้งที่ 14° 35' 12" องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100°27'22" องศาตะวันตก ระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทางทิศเหนือ ตามเส้นทางรถยนต์ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายเอเชีย) ประมาณ 108 กิโลเมตร และทางเรือตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงตลาดท่าเตียน มีระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 968.372 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 605,232.5 ไร่

จังหวัดอ่างทองมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบางระจัน อำเภอพหลุมบุรี อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอผักไห่ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอมือง อำเภอศรีประจันต์ อำเภอสามชูก อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

▪ ทรัพยากร

จังหวัดอ่างทองนั้นมีทรัพยากรดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมสำหรับการเกษตร และยังมีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยา และคลองบางแก้วที่แยกตัวจากแม่น้ำเจ้าพระยา พร้อมทั้งมีคลองชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล ทำให้มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปี จากการสำรวจพบว่า เนื้อที่ในจังหวัดอ่างทองได้ทำการจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ เนื้อที่ไม่จำแนก เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรและเนื้อที่ป่าไม้ (จังหวัดอ่างทองไม่มีเนื้อที่ป่า) โดยในปี พ.ศ. 2549 เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรมีเนื้อที่มากที่สุด คิดเป็น 77.23 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด และรองลงมาเป็นเนื้อที่ไม่ได้จำแนกมีเนื้อที่คิดเป็น 22.77 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด

▪ เขตการปกครอง

จังหวัดอ่างทอง แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 7 อำเภอ 73 ตำบล 513 หมู่บ้าน 10 เทศบาลตำบล 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ 54 องค์การบริหารส่วนตำบล

- ข้อมูลประชากร

จังหวัดอ่างทองมีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร) รวมทั้งสิ้น 284,807 คน เป็นชาย 136,964 เป็นหญิง 147,843 คน มีความหนาแน่นของประชากร 293.00 คน/ต่อตารางกิโลเมตร

- อาชีพและรายได้ของประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดอ่างทองประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เพราะมีความอุดมสมบูรณ์เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเพาะปลูกจึงกล่าว โดยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวอ้อย, ไม้ผล และมีอาชีพเสริม คือการปลูกสัตว์เลี้ยงนกกระทา ไก่พื้นเมือง การจักสานหวาย และไม้ไผ่งานฝีมือที่มีความประณีต เป็นอาชีพในช่วงว่างเว้นจากการทำนา นอกจากนี้ผลผลิตด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงปลาชนิดต่าง ๆ ส่วนในด้านอุตสาหกรรมพบว่าอุตสาหกรรมในจังหวัดอ่างทอง มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง เป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยปัจจัยการผลิตจากภาคเกษตร วิธีการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก ขั้นตอนการผลิตน้อย เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมสำหรับการก่อสร้าง ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 85,193 บาทต่อคนต่อปี

- สัญลักษณ์จังหวัด

รูปรวงข้าวอยู่ในอ่าง หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร และ เป็นอู่ข้าวอู่น้ำจังหวัดอ่างทอง ใช้อักษรย่อว่า "อท"

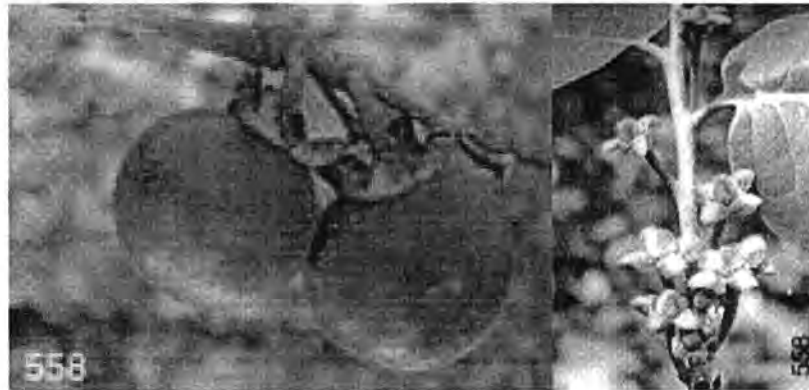
รูปที่ 3.33 สัญลักษณ์จังหวัดอ่างทอง

- คำขวัญประจำจังหวัด

“พระสมเด็จเกษไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีรไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน”

- ต้นไม้ประจำจังหวัด

ชื่อพรรณไม้ มะพลับ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros areolata* King & Gamble.

โครงการส่งเสริม
ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ด้านศิลปกรรมศาสตร์ 252

รูปที่ 3.34 มะพลับ: ต้นไม้ประจำจังหวัดอ่างทอง

- แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด

ศาลหลักเมือง

ศาลหลักเมืองตั้ง อยู่ตรงข้ามศาลากลางจังหวัด เป็นอาคารจัตุรมุขมีการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 4 ด้าน เป็นภาพพุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่งสวยงามมาก

รูปที่ 3.35 ศาลหลักเมือง จังหวัดอ่างทอง

วัดอ่างทองวรวิหาร

วัดอ่างทองวรวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ตั้งอยู่ตรงข้ามศาลากลางจังหวัด มีพระอุโบสถทั้งคางม มีพระเจดีย์ทรงระฆังประดับด้วยกระจกสีและหมุกุฎิทรงไทยสร้างด้วยไม้สัก เป็นระเบียบซึ่งล้วนเป็นสถาปัตยกรรมตามแบบศิลปะสมัยรัตน โกสินทร์ตอนต้น

รูปที่ 3.36 วัดอ่างทองวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง

วัดมธุรสดียาราม

วัดมธุรสดียาราม เดิมชื่อวัดกุฎี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำประคำทองซึ่งเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาเก่ามาแต่โบราณ สันนิษฐานว่าวัดนี้มาจะสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย มีหลักฐานสำคัญเหลือให้เห็นคือกำแพงแก้ว พระอุโบสถ เจดีย์และวิหาร ซึ่งวางจัดกลุ่มได้เหมาะสม มีรูปทรงทั้งงดงาม

วัดจันทรมณี

วัดจันทรมณี มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งประชาชนนิยมเรียกพระนามว่า “หลวงพ่อยก” และพระวิหารหลวงพ่อดซึ่งองค์หลวงพ่อดเป็นพระพุทธรูปโลหะ องค์ใหญ่ที่สุดในโลก

วัดคันสน

วัดคันสน อยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นวัดเก่าแก่โบราณ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางสมาธิซึ่งมีชื่อว่า “สมเด็จพระศรีเมืองทอง” นับเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะขนาดใหญ่ที่สุดองค์แรกและมีพุทธลักษณะที่สวยงามมากอีกองค์หนึ่ง

วัดสุวรรณเสวริยาราม

วัดสุวรรณเสวริยารามอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาด้านทิศตะวันออก ภายในพระวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ขนาดองค์พระยาวประมาณ 10 วา และยังมีโบราณวัตถุต่างๆที่มีอายุราว 100 ปี

▪ เทศกาลและงานประเพณีของจังหวัด

งานประเพณีแข่งเรือยาววัดป่าโมก

เดือนมีนาคมและเดือนตุลาคมจัดขึ้นบริเวณวัดป่าโมกวรวิหาร อำเภอป่าโมก โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงเดือนมีนาคม เป็นงานนมัสการและสมโภชพระพุทธรูปไสยาสน์และพระพุทธรูป 4 รอย และช่วงเดือนตุลาคมจะเป็นงานแข่งเรือยาวประเพณีและการประชันเรือยาวที่มีชื่อเสียง

รูปที่ 3.37 งานประเพณีแข่งเรือยาววัดป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

งานนมัสการหลวงพ่โตวัดไชโย

งานนมัสการหลวงพ่โตวัดไชโย จัดให้มีขึ้น 2 ครั้ง คือ เดือนมีนาคมและเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ณ บริเวณวัดไชโยวรวิหาร ในงานมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การออกร้านจำหน่ายสินค้าานาชนิด และสินค้าพื้นเมือง การแข่งขันเรือยาว มหรสพสมโภชตลอดงาน

รูปที่ 3.38 สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)
วัดไชโยวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง

งานเมืองอู่ข้าวอู่น้ำและงานกาชาดประจำปี

ช่วงระหว่างปลายเดือนธันวาคมและต้นเดือนมกราคมของทุกปี เป็นงานประจำปีของชาวอ่างทองที่จัดขึ้นหลังฤดูเก็บเกี่ยว มีกิจกรรมที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่น การแสดงวัฒนธรรมการแสดงจำหน่ายและสาธิตหัตถกรรมพื้นบ้าน การประกวดพืชผลทางการเกษตร และการแข่งขันกีฬาชาวนา รวมทั้งมหกรรมต่างๆ มากมาย งานนี้จัดบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดอ่างทอง

งานเชิญเจ้าพ่อกวนอูและงานแห่มังกร

จัดขึ้นเดือนธันวาคมของทุกปี บริเวณตลาดเมืองอ่างทองภายในงานมีการเชิญเจ้าพ่อกวนอู การแห่มังกร งานออกร้านสินค้าราคาถูก

งานลอยกระทงวัดสี่ร้อย

ในวันลอยกระทงของทุกปี มีการจัดงาน ถวายพลุ หลวงพ่อป่าเลไลยก์ซึ่งชาวอ่างทองนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์พร้อมไปกับงานลอยกระทง

- ศิลปหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมืองของจังหวัด

หมู่บ้านทำกลอง

หมู่บ้านทำกลอง ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านแพ ตำบลเอกราช หลังตลาดป่าโมก ริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ชาวบ้านแพเริ่มผลิตกลองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2470 โดยจะเริ่มหลังฤดูเก็บเกี่ยว วัตถุดิบที่ใช้ได้แก่ไม้จำลา เพราะเป็นไม้เนื้ออ่อนที่สามารถขุดเนื้อไม้ได้ง่ายกับหนังวัว นอกจากคุณภาพที่ประณีตสวยงามแล้วยังมีหลายขนาดให้เลือกอีกด้วย โดยเฉพาะกลองขนาดจิ๋วจะเป็นที่นิยมหาซื้อไว้เป็นของที่ระลึกซึ่งขายดีมาก

รูปที่ 3.39 หมู่บ้านทำกลอง ตำบลเอกราช
อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

เครื่องจักสาน

เครื่องจักสานจังหวัดอ่างทอง เป็นงานฝีมือจักสานของชาวโพธิ์ทองเป็นส่วนใหญ่ บางคนจึงเรียกว่า เครื่องจักสานโพธิ์ทอง นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา การนำผักตบชวาดอกแห้งมาสานเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่าง ๆ

ศูนย์เจียรระโนพลอย

อยู่ในบริเวณเดียวกับแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่บางเจ้าฉ่า เป็นศูนย์รวมการเจียรระโนพลอยของหมู่บ้านและมีพลอยรูปแบบต่างๆที่สวยงามเป็นจำนวนมาก

ศูนย์ผลิตเครื่องใช้ประดับมุก

อยู่ที่วัดม่วงคัน ตำบลรามะสัก มีการผลิตเครื่องใช้ประดับมุกฝีมือประณีตซึ่งมีทั้งชุดโต๊ะเครื่องแป้ง แจกัน ที่เขี่ยบุหรี่ เป็นต้น ในบริเวณนั้นมีการทำหัตถกรรมในครัวเรือนอีกหลายแห่งเช่นกัน

อิฐอ่างทอง

เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนคุณภาพสูงที่ผลิตขึ้นเพื่อจัดจำหน่ายไปทั่วประเทศ ไทยส่วนมากจะใช้ในการทำอิฐโชว์แนวประดับอาคาร บ้านเรือน โดยเฉพาะที่อำเภอป่าโมกจะมีโรงอิฐมากที่สุด

2) ข้อมูลแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย

ก. อำเภอป่าโมก

ท้องที่อำเภอป่าโมกมีชื่อปรากฏในพระราชพงศาวดารมานานตั้งแต่สมัยแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชซึ่งทรงทำสงครามกับพม่าหลายครั้ง เพื่อกอบกู้เอกราชของชาติไทย พระองค์เสด็จยกกองทัพเรือมาประทับประชมพล ณ ตำบลป่าโมก และทำพิธีตัดไม้ข่มนามเอาฤกษ์ชัย อำเภอป่าโมกตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของจังหวัดอ่างทอง ห่างจากอำเภอเมืองอ่างทองประมาณ 12 กิโลเมตร

■ อาณาเขตของอำเภอป่าโมก

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองอ่างทอง และอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอฟักไห้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

■ เขตการปกครองของอำเภอ

อำเภอป่าโมก แบ่งการปกครองเป็น 8 ตำบล คือ ตำบลเอกราช ตำบลนรสิงห์ ตำบลป่าโมกตำบลบางปลาจืด ตำบลสาขทอง ตำบลโรงช้าง ตำบลบางเสด็จ และตำบลโพงผาง

- จำนวนประชากร

อำเภอป่าโมก มีพื้นที่ 81.89 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 1 เทศบาลตำบล 8 ตำบล 6 องค์การบริหารส่วนตำบล 47 หมู่บ้าน อำเภอป่าโมกมีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร) รวมทั้งสิ้น 19,587 คน เป็นชาย 9,431 คน เป็นหญิง 10,156 คน มีความหนาแน่นของประชากร 364.21 คน/ตารางกิโลเมตร

- อาชีพและรายได้ของประชากร

ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ค้าขาย รับจ้าง รับราชการอาชีพเสริม ทำอัญมณีกระเบื้องเคลือบเผา อุตสาหกรรมตุ๊กตาชาววัง ที่ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก อุตสาหกรรมทำผ้าทอ ที่ตำบลสระแก้ว อำเภอป่าโมก อุตสาหกรรมทำกลอง ที่ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก โดยประชากรของตำบลมีรายได้เฉลี่ย 23,000 บาทต่อคนต่อปี

- แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- วัดป่าโมกวรวิหาร

อยู่ในเขตเทศบาลตำบลป่าโมก ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ที่งดงามมากองค์หนึ่งของประเทศไทย สิ่งที่น่าสนใจในวัดนี้มีมากมาย อาทิพระวิหารพระพุทธรูปไสยาสน์ วิหารเขียน มณฑปพระพุทธรูปบาท 4 รอย เป็นต้น

รูปที่ 3.41 วัดป่าโมกวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง

วัดสระแก้ว

สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2242 เดิมชื่อว่า "วัดสระแกว" เป็นสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าที่มีเด็ก อยู่ในความดูแล นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของ "สามัคคีสมาคม" ซึ่งเป็นศูนย์โครงการทอผ้าตามพระราชประสงค์ ชาวบางเสด็จจะขันขันแข่งมุงผลิตสินค้าผ้าทอต่าง ๆ เช่น ผ้าซิ่น ผ้าขาวม้า ผ้าปูโต๊ะ ปลอกหมอน ฯลฯ ให้มี คุณภาพดีและมีความสวยงามจนเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วไป สินค้าเหล่านี้จะรวบรวมไปจัดจำหน่ายแก่ผู้สนใจที่ ศูนย์สามัคคีสมาคม

ตุ๊กตาชาววังบางเสด็จ

โครงการตุ๊กตาชาววังที่บ้านบางเสด็จเป็น โครงการที่สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถมีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 เพื่อให้เป็นอาชีพเสริมเพิ่มพูนรายได้ ให้แก่ราษฎร ซึ่งจะจัดให้สมาชิกมาสาธิตการปั้นพร้อมกับจัดจำหน่าย ตุ๊กตาชาววัง จัดแสดงชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยทุกเพศทุกวัย วัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น การละเล่นของเด็กไทย วงมโหรีปี่พาทย์ ตลอดจนผลไม้ไทยหลากหลา

Oranai Pongsachalokorn
ANG THONG Thai Life Style

รูปที่ 3.42 ตุ๊กตาชาววังบางเสด็จ จังหวัดอ่างทอง

ข. อำเภอไชโย

บ้านไชโยสันนิษฐานว่าอาจตั้งขึ้นเมื่อราวปี พ.ศ. 2128 ในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถได้กรีธาทัพไปรบกับทัพของพระเจ้าเชียงใหม่ในบริเวณที่เป็นอำเภอไชโยในปัจจุบัน หลังเสร็จสิ้นสงครามดังกล่าว และเพราะเหตุที่ขณะทัพพระเจ้าเชียงใหม่จึงได้ชื่อว่า"บ้านไชโย"

▪ ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอไชโยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองอ่างทอง ห่างจากอำเภอเมืองอ่างทองทางบกประมาณ 15 กิโลเมตร และทางน้ำประมาณ 20 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่างๆ ในจังหวัดอ่างทองและจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอพรหมบุรี (จังหวัดสิงห์บุรี)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอกาบัง อำเภอเมืองลพบุรี (จังหวัดลพบุรี) อำเภอบ้านแพรกและอำเภอมหาราช (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมืองอ่างทอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอโพธิ์ทอง

▪ จำนวนประชากร

อำเภอไชโย มีพื้นที่ 72.326 ตารางกิโลเมตร มีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งสิ้น 7,158 คน เป็นชาย 3,392 คน เป็นหญิง 3,766 คน มีความหนาแน่นของประชากร 316.61 คนต่อตารางกิโลเมตร

▪ อาชีพและรายได้ของประชากร

ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำสวน ไร่ข้าง ค้าขาย อาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ประมง

▪ แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอ

วัดเฉลิมกาญจนภิเษก (วัดโพธิ์หอม)

ตั้งอยู่ที่ตำบลราชสถิตย์ (ตำบลโดนด) อยู่ด้านตะวันตกของแม่น้ำ วัดนี้เดิมเป็นวัดร้างสร้างมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา สิ่งที่น่าสนใจในวัดนี้คือ รูปพรหมสี่หน้าปูนปั้นขนาดใหญ่จำนวน 2 เศียรที่ขุดได้ภายในวัดประดิษฐานอยู่ในซุ้มข้างเจดีย์

วัดไชโยวรวิหาร หรือ วัดเกษไชโย

อยู่บนเส้นทางสายอ่างทอง-สิงห์บุรี ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร เดิมเป็นวัดราษฎร์ สร้างมาแต่ครั้งใดไม่ปรากฏ มีความสำคัญขึ้นมาในสมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ธนบุรี ได้ขึ้นมาสร้างพระพุทธรูปปางสมาธิองค์ใหญ่หรือหลวงพ่อดโตไว้กลางแจ้ง

รูปที่ 3.43 วัดไชโยวรวิหาร หรือ วัดเกษไชโย
อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

3.1.3 จังหวัดนครสวรรค์

1) ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

▪ ประวัติ

นครสวรรค์ ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง สันนิษฐานว่าตั้งขึ้นในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี โดยปรากฏในหลักศิลาจารึกว่า "เมืองพระบาง" ตามชื่อพระพุทธรูปสำคัญคือ พระบาง ซึ่งเคยประดิษฐานอยู่ที่เมืองนี้ชั่วคราว สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ตั้งเป็นมณฑลนครสวรรค์ขึ้น มีเมืองในปกครอง 8 เมือง จนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ พ.ศ. 2476 จึงได้ยุบเลิกมณฑล นครสวรรค์ จึงมีฐานะเป็นจังหวัดตั้งแต่นั้นมา

■ ที่ตั้งและอาณาเขต

มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดกำแพงเพชร และพิจิตร
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี และลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดตาก

■ ทรัพยากร

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์เป็นแอ่งตรงกลาง ยกตัวสูงขึ้นไปทางทิศทางตะวันตกและทิศตะวันออก จากสภาพธรณีวิทยาที่พบบริเวณที่มีหินอายุเก่าแก่มากของจังหวัดนครสวรรค์จะเป็นที่ขาส่วนใหญ่ของทิศตะวันตก แร่ธาตุต่างๆ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่เฉพาะในทิวเขาทางทิศตะวันตกของจังหวัด และมีแร่กระจุกกระจายอยู่ทางตอนกลางและทิศตะวันออกบ้าง แหล่งแร่เศรษฐกิจที่พบแล้วในจังหวัดนครสวรรค์ เช่น แร่ยิปซัม แร่เหล็ก หินอ่อน และหินแกรนิต นอกจากนี้ นครสวรรค์ยังมีแม่น้ำสายใหญ่ที่มีประโยชน์ และมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของประชากร ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน นอกนั้นเป็นลำน้ำสายเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะมีคุณค่าประโยชน์ในด้านการเพาะปลูกน้อย ส่วนใหญ่ใช้ในการอุปโภคบริโภค การเลี้ยงสัตว์และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำในธรรมชาติที่สำคัญ นครสวรรค์มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 1,458,457 ไร่ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดต่างๆ ทางภาคเหนือ 17 จังหวัด จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งในปริมาณ และสัดส่วนต่ำสุดในภาคเหนือยกเว้นจังหวัดพิจิตรที่ไม่ปรากฏว่ามีข้อมูลเนื้อที่ป่าไม้

■ เขตการปกครอง

จังหวัดนครสวรรค์จัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนภูมิภาคโดยแบ่งออกเป็น 15 อำเภอ 128 ตำบล 1,404 หมู่บ้าน และจัดรูปการปกครองตาม ลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 18 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 124 แห่ง

■ ข้อมูลประชากร

จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ 9,597.677 ตารางกิโลเมตร มีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร) รวมทั้งสิ้น 1,072,868 คน เป็นชาย 525,884 คน เป็นหญิง 546,984 คน มีความหนาแน่นของประชากร 119.00 คน/ตารางกิโลเมตร

- อาชีพและรายได้ของประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมโดยมีครัวเรือนประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด รายได้ของประชากรในจังหวัดนครสวรรค์ใน พ.ศ. 2551 โดยเฉลี่ย 72,785 บาทต่อคนต่อปี

- สัญลักษณ์จังหวัด

ตราประจำจังหวัด รูปวิมาน หมายถึง ตามคติทางศาสนาที่เชื่อกันกันว่าบนสวรรค์นั้นเป็นที่อยู่ของเหล่าเทพทั้งหลาย และผู้มีบุญมากเท่านั้นจึงจะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ มีวิมานเป็นที่สถิตอย่างสุขสบาย เมื่อจังหวัดนี้ชื่อว่า นครสวรรค์ แปลว่าเมืองของชาวสวรรค์ จึงได้นำเอา “วิมาน” มาเป็นสัญลักษณ์ของเมืองนี้ จังหวัดนครสวรรค์ ใช้อักษรย่อว่า นว.

- คำขวัญประจำจังหวัด

“เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ”

- ดอกไม้ประจำจังหวัด

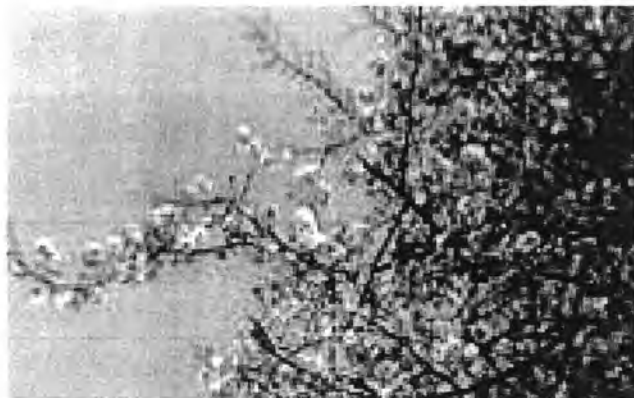
ช่อดอกไม้ ดอกเสลา

รูปที่ 3.45 ดอกเสลา: ดอกไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์

▪ ต้นไม้ประจำจังหวัด

ชื่อพรรณไม้ เสลา ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lagerstroemia loudonii*

รูปที่ 3.46 เสลา: ต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์

- แหล่งท่องเที่ยว

- ก. อำเภอเมือง

- สะพานเชชาติวงศ์

เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา โดยสะพานนี้ได้ตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่คุณงามความดีของหลวงเชชาติวงศ์ราชวณิชอดีตอธิบดีกรมทางหลวงคนที่ 4

รูปที่ 3.47 สะพานเชชาติวงศ์ จังหวัดนครสวรรค์

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม

ตัวศาลตั้งอยู่บริเวณต้นแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งแม่น้ำน่าน ภายในศาลประดิษฐานเทพปิ่นโถวทองเทพกวนอูและเจ้าแม่ทับทิมศาลเจ้าแห่งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในยุคสมัยใดแต่ที่ทราบคือสร้างก่อนปี พ.ศ. 2413 อย่างแน่นอน ณ ที่นี้เป็นต้นกำเนิดของงานประเพณีแห่เจ้าฯ ที่เลื่องชื่อของชาวปากน้ำโพ

รูปที่ 3.48 ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ – เจ้าแม่ทับทิม จังหวัดนครสวรรค์

บึงบอระเพ็ด

เป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ อยู่ในท้องที่ 3 อำเภอมีสัตว์และพันธุ์พืชน้ำอยู่มากมาย บึงบอระเพ็ด มีชื่อเสียงรู้จักกันแพร่หลายมานานว่าเป็นแหล่งน้ำที่มีจระเข้ชุกชุม และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดแหล่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ

รูปที่ 3.49 บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นจุดที่แม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านไหลมาบรรจบกันที่ตำบลปากน้ำโพ กลายเป็นจุดกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญที่ชื่อ เจ้าพระยา แม่น้ำสายสำคัญของประเทศ ณ บริเวณริมเขื่อนใกล้ตลาดปากน้ำโพ จะมองเห็นถึงความแตกต่างของสายน้ำทั้งสายได้ อย่างชัดเจน โดยแม่น้ำน่านจะมีสีแดงขุ่น แม่น้ำปิงจะมีสีเขียวคล้ำใสเมื่อรวมตัวเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสีน้ำก็จะค่อยๆ ผสมกลมกลืนกลายเป็นสีเขียวกัน

รูปที่ 3.50 ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

วัดถ้ำบ่อยา

เป็นถ้ำอยู่บนยอดเขาในเขต วนอุทยานเขาหลวง เขาถ้ำบ่อยาเป็นถ้ำหินปูนที่สวยงามที่สุดของจังหวัดนครสวรรค์ ภายในถ้ำมีบริเวณกว้างขวางมาก โดยแบ่งออกได้เป็นสามช่วง ช่วงแรกเป็นที่ตั้งพระประธานองค์ใหญ่ ช่วงที่สองอยู่ลึกเข้าไปข้างในเป็นทางตันในบริเวณนี้จะมีบ่อน้ำทิพย์ ซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นบ่อน้ำยาศักดิ์สิทธิ์อยู่ด้วย

โครงการอนุรักษ์
มรดกทางวัฒนธรรม
ด้านศิลปกรรมศาสตร์ ปี 2552

รูปที่ 3.51 วัดถ้ำบ่อชา จังหวัดนครสวรรค์

พิพิธภัณฑ์จันเสน

เริ่มก่อสร้าง โดยพระครูนิสัยจริชคุณ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "หลวงพ่อโอด" ได้มีดำริที่จะสร้างพระมหาธาตุเจดีย์ขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ภายในจัดให้มีส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อใช้แสดงเรื่องราวของจันเสนในอดีตพร้อมกันไปด้วย

โครงการอนุรักษ์
มรดกทางวัฒนธรรม
ด้านศิลปกรรมศาสตร์ ปี 2552

รูปที่ 3.52 พิพิธภัณฑ์จันเสน จังหวัดนครสวรรค์

แหล่งศึกษาฟอสซิลหอยล้านปี

อำเภอตากฟ้ามีซากฟอสซิลหอยล้านปีที่หายากและมีมากที่สุด ในจังหวัดนครสวรรค์ซึ่งจะสามารถพบได้ตามภูเขาทั่วทั้งอำเภอได้แก่ เขาน้ำวัง เขาหนุমান เขาพุลาไย เขาตะบองนาค เขาสามลูก เขามณี

ป่าดึกดำบรรพ์บนผาหนุমান

แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเทือกเขาตะบองนาค ตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ได้พบซากดึกดำบรรพ์บริเวณเทือกเขาตะบองนาค

รูปที่ 3.54 ป่าดึกดำบรรพ์บนผาหनुมาน จังหวัดนครสวรรค์

วนอุทยานเขาลวง

ครอบคลุมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาลวงในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี สภาพพื้นที่เป็นภูเขาหินปูนสลับซับซ้อนและสูงชัน พื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ตั้งโดดเด่นยวบบนพื้นที่ราบมียอดเขาลวงเป็นยอด มีทรัพยากรป่าไม้ ที่มีคุณค่า มีทั้งป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง รวมทั้งยังมีสมุนไพรที่มีค่าและหายากจำนวนมาก

รูปที่ 3.55 วนอุทยานเขาลวง จังหวัดนครสวรรค์

วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง

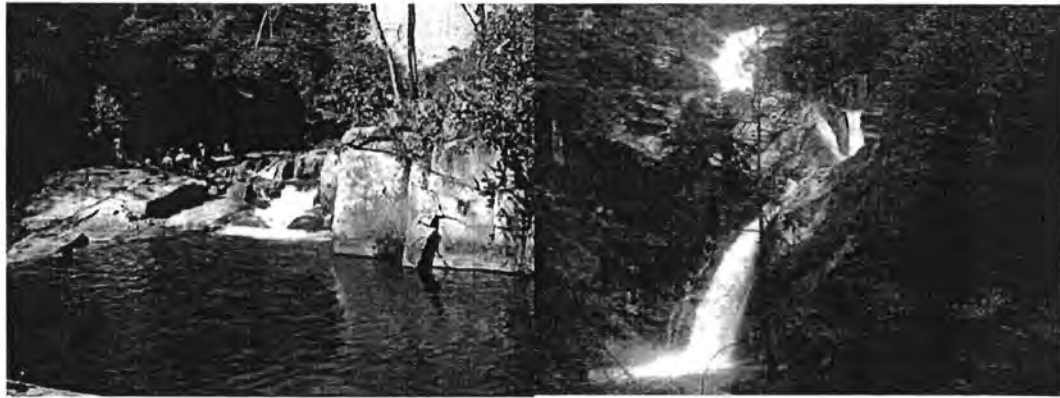
เป็นเทือกเขาหินปูนเดี่ยวๆ ภายในถ้ำจำนวนมากมากกว่า 100 ถ้ำ เท่าที่สำรวจ ถ้ำแต่ละถ้ำจะมีความสวยงามแตกต่างกันไป บ้างก็เป็นหินงอกหินย้อยรูปร่างแปลกๆ บ้างก็มีผนังถ้ำที่มีลักษณะเป็นฉากเพชร เมื่อมีแสงกระทบจะเป็นประกายระยิบระยับ สวยงามมาก บางถ้ำสีส้มสวยงาม เช่น สีแดง สีเขียว สีคราม ซึ่งสีเหล่านี้เกิดจากแร่ธาตุตามธรรมชาติ บางถ้ำต้องเดินขึ้นเขาและถัดเลาะไปตามป่าทึบ ได้รสชาติการท่องเที่ยวผจญภัยอีกรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้บนเขาซ่อนถ้ำที่ยังพบไม้มงคลที่หายากคือ โมกราชินี นับล้านต้น

รูปที่ 3.56 วนอุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง จังหวัดนครสวรรค์

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

เป็นหนึ่งในสี่ป่าตะวันตกที่มีพื้นที่ป่าสมบูรณ์มากที่สุดตั้งแต่จังหวัดตากจนถึงกาญจนบุรีมีเนื้อที่ประมาณ 558,750 ไร่ สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในอุทยานฯ เช่น แก่งผานางคอย ช่องเขิน ซอคเขาโมโกจู น้ำตกแม่กระสา แก่งเกาะใหญ่-แก่งลานนกยูง เป็นต้น

รูปที่ 3.57 อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์

ถ้ำหินปูน ตำบลลำพยนต์และตำบลเขาชายธง

ในเขตอำเภอตากฟ้ามีถ้ำที่เกิดจากการกัดกร่อนหินปูนจากธรรมชาติมากมาย ซึ่งมีความสวยงามพอสมควร และถ้ำบางแห่งกำลังสำรวจเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ถ้ำพรสวรรค์ ถ้ำผาสวรรค์ ถ้ำลับแล และถ้ำธรรมรศมี

รูปที่ 3.58 ถ้ำหินปูน ตำบลลำพยนต์ และตำบลเขาชายธง จังหวัดนครสวรรค์

ทุ่งหินเทิน

เป็นทุ่งหญ้าเชิงเขาที่มีกลุ่มก้อนหินขนาดใหญ่ ตั้งวางซ้อนกันอยู่หลายรูปแบบ กระจัดกระจายอยู่เป็นกลุ่มๆ เต็มท้องทุ่งในเนื้อที่ประมาณ 25 ไร่ ลักษณะหินซ้อนกันเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม และแปลกประหลาดมหัศจรรย์ คล้ายกับว่ามีคนมาจัดตกแต่งหินให้ซ้อนกันไว้หาดูยากมาก

รูปที่ 3.59 ทุ่งหินเทิน จังหวัดนครสวรรค์

■ เทศกาลและงานประเพณี

ประเพณีตรุษจีน

ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ตามปฏิทินจีนเป็นประเพณีเกี่ยวกับการไหว้เจ้าบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในเมืองนครสวรรค์ มีกิจกรรมการแสดงหลายอย่าง เช่น การแห่เจ้าพ่อ เจ้าแม่ปากน้ำ โปแห่มังกรทอง เซลลิ่งโต

โครงการศูนย์
อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ปี 2552

รูปที่ 3.60 ประเพณีตรุษจีน จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณีการแข่งเรือยาวประเพณี

ประเพณีแข่งเรือ เป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์มีมาตั้งแต่อดีต เริ่มโดยชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ จะเป็นฝีพาย จัดแข่งขันในช่วงน้ำหลาก หลังออกพรรษาเดือน 11 คือ ช่วงเดือน ตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี นอกจากนี้ในงานประเพณีแข่งเรือยังมีงานแสดงมหรหรรรมสินค้า และมีสวนสนุก ให้เที่ยวชมเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน ส่วนในวันตัดสินการแข่งขันเรือ จะทำการถ่ายทอดสดผ่านทางสถานีโทรทัศน์เป็นประจำทุกปี

โครงการศูนย์
อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ปี 2552

รูปที่ 3.61 ประเพณีการแข่งเรือยาวประเพณี จังหวัดนครสวรรค์

ประเพณีลอยกระทงสาย

บ้านหน้าผา อำเภอเมืองนครสวรรค์ เมื่อใกล้วันที่จะมีพิธีลอยกระทงสาย ชาวบ้านหน้าผา จะนำกระทงที่เก็บสะสมไว้ตลอดทั้งปีมา ทำความสะอาด และตกแต่งด้วยกระดาษสีทำเทียน วางไว้กลางกระทงไม่ให้ดอกไม้และรูปเทียนเหมือนกระทงทั่วไปเมื่อถึงวันพิธีขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 เวลา 18.00 น. ถึง 24.00 น. ชาวบ้านหน้าผาจะนำกระทงกระทงที่ได้เตรียมไว้จำนวนนับพันใบ มาจุดเทียนแล้วปล่อยกระทงกระทงลงในแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเริ่มตั้งแต่บริเวณหน้าศาลเจ้าแม่หน้าผา อำเภอเมืองนครสวรรค์

▪ ศิลปหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมือง

งานหล่อพระพุทธรูป

ตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ มีโรงหล่อพระพุทธรูป ประมาณ 20 แห่งช่างที่มีชื่อเสียงคือ นายยิ้ม ศรีเพ็ง อยู่บ้านเลขที่ 278/2 หมู่ที่ 5 ตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรีจังหวัดนครสวรรค์

งานเครื่องปั้นดินเผา

ผลิตโดยกลุ่มชาวบ้านที่มีเชื้อสายมอญ ในตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง, บ้านหูกวาง และบ้านมอญ ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย

งานทอเสื่อหวาย

เป็นงานหัตถกรรมที่ทำกันมาหลายสิบปีแล้วของชาวบ้านตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ปัจจุบันเหลือผู้รับทอเสื่อหวายอยู่น้อยมาก เช่น นางเลี่ยม เชนนุช อยู่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 8 บ้านเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

งานทอผ้า

นครสวรรค์มีการทอผ้าอยู่ทั่วไปในหลายอำเภอมีทั้ง ผ้าฝ้าย ผ้าไหม และใยสังเคราะห์ ผ้าของชาวนครสวรรค์ที่มีชื่อเสียง คือ ผ้าของชาวดาวครึ่งตำบลหนองกระดุกเนื้อ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์ผ้า จังหวัดอุทัย ช่างทอผ้าที่มีชื่อเสียงคือ นางทองคูณ กลิ่นฉาง อยู่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 13 ตำบลลำโรงชัย อำเภอไพศาลี และนายชรินทร์ สานวน อยู่บ้านเลขที่ 143 หมู่ที่ 4 บ้านหนองสะแก ตำบลเขาชายธง อำเภอดงพญาไฟจังหวัดนครสวรรค์

งานบุคคลเรื้อยาว

อุตสาหกรรมแข่งเรือประเพณีจังหวัดนครสวรรค์กล่าวไว้ว่า ได้มีการสอบถามช่างเรือชุดต่างๆ ระดับประเทศนั้นมีใครบ้าง คำตอบคือ " ..ช่างเสริม เซตวัน, ช่างบุญมา นคร, ช่างจันทร์ ฆมภูพู่ จากบ้านเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์.." นครสวรรค์มีเรือแข่งชนะเลิศของประเทศไทยปี พ.ศ. 2514 คือเรือหงษ์ทอง

2) ข้อมูลแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมาย

ก. อำเภอบรรพตพิสัย

เดิมตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง คือ บ้านคลองมะเดื่อ หมู่ที่ 5 ตำบลศาลึง ปี พ.ศ. 2453 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอ ได้ย้ายมาอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงที่บ้านส้มเสี้ยว หมู่ที่ 2 ตำบลท่าวีว เหตุที่เรียกเพราะในท้องที่มีภูเขาชื่อ เขาหน่อและอีกหลายลูกอยู่ใกล้เคียงกัน มองเห็นคล้ายพระปรางค์ ตั้งเรียงรายเป็นระเบียบดูสวยงาม อยู่ที่บ้านเขาหน่อ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านแคน จึงเรียกว่าบรรพตพิสัย

▪ ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบึงสามัคคี (จังหวัดกำแพงเพชร)

และอำเภอบึงนาราง (จังหวัดพิจิตร)

ทิศตะวันออกติดต่อกับ อำเภอโพทะเล (จังหวัดพิจิตร)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอเมืองนครสวรรค์

และอำเภอลาดยาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอขาณุวรลักษบุรี (จังหวัดกำแพงเพชร)

▪ จำนวนประชากร

อำเภอบรรพตพิสัยมีประชากร ณ เดือนธันวาคม 2552 (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร) รวมทั้งสิ้น 83,305 คน เป็นชาย 40,937 คน เป็นหญิง 42,368 คน มีความหนาแน่นของประชากร 104.29 คนต่อตารางกิโลเมตร

▪ อาชีพและรายได้ของประชากร

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ มีอาชีพเสริมคือการประมงเลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ปีก งานฝีมือ และการแปรรูปอาหาร

- แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- เขาหน่อ เขาแก้ว

อยู่ริมทางหลวงสายพหลโยธิน ช่วงนครสวรรค์-กำแพงเพชร ในท้องที่ตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย ระยะทางจากตัวจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร และจากที่ว่าการอำเภอบรรพตพิสัยประมาณ 18 กิโลเมตร เขาหน่อเป็นหินปูนที่มีวัดเขาหน่ออยู่เชิงเขา มีบันไดขึ้นสู่ถ้ำบนยอดเขาและมีพระพุทธรูปนอนองค์ใหญ่อยู่ปากถ้ำ บริเวณยอดเขามีทิวทัศน์ที่งดงาม ระดับประกาศาไปด้วยป่าต้นหมื่นที่มีอายุนับร้อยปี บริเวณเชิงเขามีฝูงลิงป่าเป็นจำนวนมากคอยรับประทานอาหารจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือน นอกจากนี้เวลาเย็นจะมองเห็นฝูงค้างคาวนับล้านๆ ตัวที่อาศัยอยู่ตามถ้ำน้อยใหญ่ในภูเขาบินออกไปหากินดูเป็นสายขาวสีดำพลิวไปมาบนท้องฟ้าสวยงามมาก

รูปที่ 3.62 เขาหน่อ เขาแก้ว จังหวัดนครสวรรค์

- ผลิตภัณฑ์ OTOP

ชุดกีฬา หมูที่ 2 ตำบลหนองกรด อำเภอบรรพตพิสัย โทร.0-5627-9474

เข็มขัดหนัง หมูที่ 2 ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย โทร.0-1604-8815

ข้าวเกรียบสมุนไพร หมูที่ 4 ตำบลท่าเจ็ว อำเภอบรรพตพิสัย โทร.0-5627-9042

3.2 ข้อมูลด้านวัตถุดิบ

3.2.1 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะของเนื้อดินที่ใช้เป็นเนื้อดินแดง ซึ่งซื้อมาจากพื้นที่ต่างๆ คือ จังหวัดอ่างทอง, อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะนำมาหมักแล้วผสมกับทรายในอัตราส่วน 3:1 แต่ในผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กจะไม่ผสมทราย ผลิตภัณฑ์เมื่อเผาแล้วจะมีสีแดง

รูปที่ 3.63 ดินวัตถุดิบ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.64 ทรายวัตถุดิบ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.65 การผสมดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.66 สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.2 โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ลักษณะเนื้อดินที่ใช้เป็นดินที่ซื้อจากภายในพื้นที่อำเภอป่าโมก โดยมีผู้นำมาเสนอขายให้ถึงโรงงาน โดยลักษณะของพื้นที่เป้าหมายในอำเภอป่าโมกนี้จะมีลักษณะเป็นโรงงานอุตสาหกรรม มีการใช้ดินเป็นปริมาณมากมากถึง 4 คันรถสิบล้อต่อวัน ในอดีตดินในพื้นที่เคยมีปัญหาเรื่องคราบขาวแต่ปัจจุบันทางโรงงานได้แก้ปัญหาเรื่องคราบขาวโดยการเติมสารเคมี ดินที่จะนำไปใช้จะมีการนำไปผสมกับทรายละเอียดแล้วตากให้แห้งก่อนนำมาเข้าเครื่องบดและเครื่องผสมน้ำ แล้วจึงนำไปผ่านเครื่องรีดคู่อากาศ

รูปที่ 3.67 การเตรียมดิน ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.68 ติของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

3.2.3 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ลักษณะของเนื้อดินที่ใช้เมื่อเผาแล้วจะมีสีแดง ซึ่งสามารถหาได้จากแหล่งดินในจังหวัดอ่างทองในพื้นที่อำเภอวิเศษไชยชาญ อำเภอไชโย และอำเภอป่าโมก ซึ่งแต่ละโรงงานที่ผลิตได้ดำเนินงานจัดซื้อกันเอง ซึ่งดินที่ได้จากแหล่งต่างๆเหล่านี้เมื่อเผาแล้วผลิตภัณฑ์ที่ได้มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยจะนำมาหมักแล้วผสมทรายในอัตราส่วน 3:1

รูปที่ 3.69 ดินวัตถุดิบของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.70 บ่อหมักดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.71 ทราชวัตถุดิบ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.72 สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

3.2.4 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

ลักษณะของเนื้อดินเป็นดินที่ขุดจากที่นาในพื้นที่ตำบลบางตาหงาย โดยซื้อที่นาในราคาต่อไร่ โดยนำดินที่ได้มาผ่านการหมัก 1-2 วัน แล้วผสมกับทรายในอัตราส่วน 3:1 นวดโดยใช้เครื่องรีดอัดดินเนื้อดินที่ได้เมื่อเผาแล้ว เป็นสีแดง

รูปที่ 3.73 แหล่งดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 3.74 บ่อหมักดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 3.75 การเตรียมดิน ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 3.76 สีของผลิตภัณฑ์หลังเผา ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

3.3 ศักยภาพเชิงการผลิต

3.3.1 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม

ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมส่วนใหญ่ได้แก่ผลิตภัณฑ์ จำพวก กระถาง อ่างบัว โอ่ง หม้อ ขนาดเล็ก ราคาตั้งแต่ 5 บาทต่อชิ้น จนถึงราคา 500 บาท ลักษณะของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์ที่มาจากอำเภอปากเกร็ด เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่นี่ ได้ย้ายมาจากอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อหาที่ประกอบกิจการใหม่ที่ไม่คับแคบเหมือนที่เดิม และได้เอากรรมวิธีการ และความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์เดิมมาใช้ในพื้นที่ใหม่

รูปที่ 3.77 ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

▪ เทคนิคและกรรมวิธีการผลิต

การขึ้นรูปจะใช้การขึ้นรูปด้วยเป็นหมุนไฟฟ้า ซึ่งแต่ละ โรงงานมีเป็นหมุนไม่ต่ำกว่า 4 เครื่องขึ้นไป มีการตกแต่งชิ้นงานด้วยการทำลวดลายต่างๆ บนพื้นผิว มีการทาสีน้ำดินเพื่อแก้ปัญหาคาบขาวในผลิตภัณฑ์ ในบางโรงงานมีการใช้สีมาทาผลิตภัณฑ์ให้มีสีสันต่างๆ

รูปที่ 3.78 การขึ้นรูปด้วยเป็นหมุนไฟฟ้า ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.79 การตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยการทำลวดลาย ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผาบ้าน ตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- การเผา

การเผาคือการเผาด้วยเตาอุโมงค์ขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถใส่ชิ้นงานประเภทกระดาษขนาด 12 นิ้ว ได้ประมาณ 500-700 ใบ พื้นที่ใช้ได้แก่ ไม้สน ชุกาลิปตัส ฯลฯ ใช้เวลาการเผาประมาณ 2-3 วัน

รูปที่ 3.80 เตาอุโมงค์ขนาดใหญ่ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 3.81 ไม้พื้นที่ใช้ในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

■ ปัญหาที่พบในผลิตภัณฑ์

- ก. ผลิตภัณฑ์มีคราบขาว ทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้าและจำหน่ายได้ในราคาต่ำ ปัจจุบันแก้ไขโดยการนำน้ำดินมาทาทับ
- ข. มีเปลือกหอยเซอร์ป็นในเนื้อดิน เกิดปัญหาการระเบิดขึ้นในผลิตภัณฑ์หลังเผา
- ค. การแตกร้าวที่บริเวณก้นผลิตภัณฑ์ และมีรอยร้าวที่ผิว

รูปที่ 3.82 รอยคราบขาวบนผลิตภัณฑ์ ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

■ แรงงานหรือผู้ผลิต

ในพื้นที่ตำบลพระยาบันลือนี้ มีผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในลักษณะที่เป็นโรงงาน 5 โรง ได้แก่ โรงงานสมโภชน์ดินเผา โดยคุณสมโภชน์ ชันทองหล่อ และภรรยา (คุณอัญชัน คุ่มสุวรรณ) โรงงานสนิทดินเผา โดยคุณบุญชู อำนวย (เจ้เหม่ม), โรงงานวิไลดินเผา โดยคุณวิไล พวงประเสริฐ โรงงานจิระเครื่องปั้นดินเผา โดยคุณจิระเดช เสริมศักดิ์ศรี และโรงงานของคุณจรินทร์ทิพย์ เชื้อดี ซึ่งทั้งหมดย้ายมาจากอำเภอปากเกร็ด

สำหรับจำนวนแรงงานในแต่ละโรงงานมีตั้งแต่ 7-30 คน มีทั้งที่เป็นเครือญาติ และคนในครอบครัว จนถึงแรงงานที่จ้างจากนอกพื้นที่เช่น จากจังหวัด ศรีสะเกษ หรือแรงงานต่างด้าวเช่น พม่า

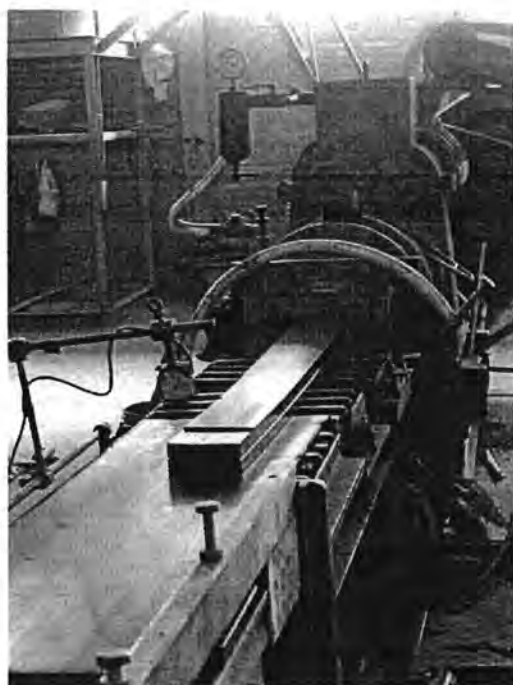
3.3.2 โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจืด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

1) ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม

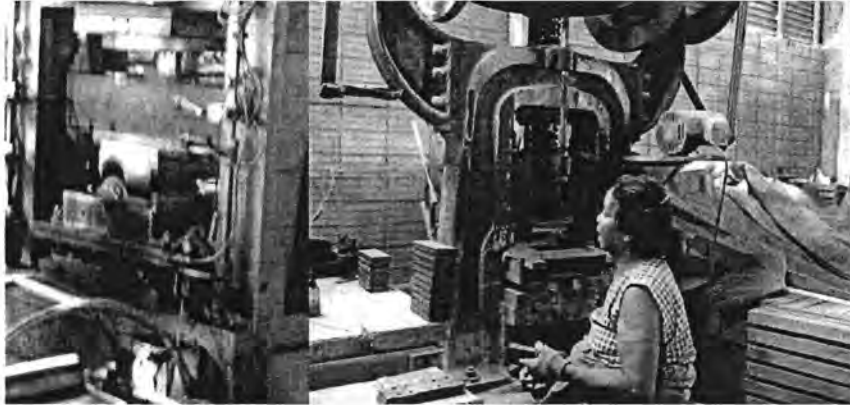
ผลิตภัณฑ์จำพวก อิฐดินเผารูปแบบต่างๆ กระเบื้องปูพื้นผนัง กระเบื้องมุงหลังคา ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานสถาปัตยกรรมลักษณะต่างๆ

▪ เทคนิคและกรรมวิธีการผลิต

สำหรับเทคนิคและกรรมวิธีการผลิตนั้น มีความแตกต่างกันในแต่ละโรงงาน และเป็นความลับแต่ส่วนใหญ่ในหลักการคร่าวๆ คือมีการใช้วิธีการขึ้นรูปด้วยการอัดแบบแม่พิมพ์ด้วยเครื่องไฮดรอลิก และการใช้ระบบรีดดินออกจากเครื่องรีดดิน

รูปที่ 3.83 การใช้เครื่องรีดดิน ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจืด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.84 การอัดแบบแม่พิมพ์ด้วยเครื่องไฮดรอลิก
ของโรงงานอิฐ ตำบลบางปลาгод อำเภอป่าโมก
จังหวัดอ่างทอง

■ การเผา

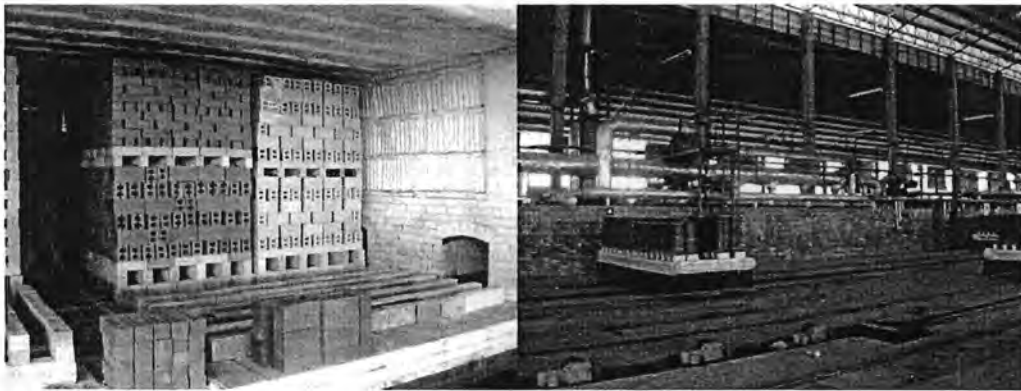
เดิมมีการใช้เตาพื้นรูปทรงเจดีย์ในการเผา โดยใช้ระยะเวลาในการเผาประมาณ 20-30 วัน บางโรงงานมีเกือบ 20 เตา แต่ต่อมาประสบปัญหาเรื่องพินหาซาก บางโรงงานจึงได้เปลี่ยนมาใช้เตาอุโมงค์ซึ่งใช้แก๊ส LPG เป็นเชื้อเพลิง ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเผาเพียง 7 วัน และสามารถประหยัดการใช้พลังงานได้มาก แต่บางโรงงานยังใช้เตาเผาแบบเดิมอยู่

รูปที่ 3.85 เตาพื้นที่ใช้งานในปัจจุบันของโรงงานอิฐ
ตำบลบางปลาгод อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.86 เตาเผาเดิมที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว ของ โรงงานอิฐ
 ตำบลบางปลากรด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.87 เตาแก๊ส LPG มีลักษณะเป็นเตาอุโมงค์ที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน
 ของ โรงงานอิฐ ตำบลบางปลากรด อำเภอป่าโมก
 จังหวัดอ่างทอง

- ปัญหาที่พบในผลิตภัณฑ์

ผู้ประกอบการ มีความชำนาญในการผลิตสูง สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิต ได้ตลอดเวลาคด้วยตนเองอย่างมืออาชีพ

- แรงงานหรือผู้ผลิต

โรงงานอุตสาหกรรมการผลิตอิฐและกระเบื้องในพื้นที่ตำบลบางปลาหมออำเภอป่าโมกนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 10 โรง และยังมีอีกมากในตำบลอื่นของอำเภอป่าโมก มีทั้งในลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือนคือมีแรงงานต่ำกว่า 10 คน อุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ มีแรงงาน 10-50 คนและอุตสาหกรรมขนาดกลางและโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นโรงงานเป้าหมายของโครงการวิจัยในปีนี้เป็นบริษัท อ.ป.ก. ดาวคู่ (1988) จำกัด และบริษัท เสิ่งมู่เหล็ก อิฐ บ.ป.ก. จำกัด

3.3.3 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

1) ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม

ผลิตภัณฑ์จำพวก กระถาง อ่างบัว และเช่นเดียวกับที่โรงงานเครื่องปั้นดินเผาที่ตำบลพระชาบันตือ คือมีลักษณะคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของปากเกร็ด เนื่องจากผู้ประกอบการได้ย้ายมาจากอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี คือ คุณกาญจนาภรณ์ ทรัพย์มาก และเครือญาติ และได้ขยายความรู้และอาชีพนี้สู่ครัวเรือนต่างๆ ในชุมชนจนเกิดเป็นแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ในตำบลจรเข้ร้อง และตำบลศรีณรงค์

รูปที่ 3.88 ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

มีผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 46/2549 จำนวน 1 ราย คือ คุณสมบัติ เกตุถาวร ในผลิตภัณฑ์ประเภทใช้งานทั่วไป เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 และประเภทของประดับตกแต่งและของใช้ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2552 นอกจากนี้ แจกัณเขียนลาซ ยังได้รับ OTOP 2 ดาว ในการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2549 ในหมวดของใช้ ของประดับตกแต่ง และของที่ระลึก

■ เทคนิคและกรรมวิธีการผลิต

ใช้กรรมวิธีการขึ้นรูปโดยใช้ปั้นหมุนไฟฟ้าและนำไปตากให้แห้ง ตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยการทำลวดลายลงบนผิว มีการทำพิมพ์ลูกกลิ้งเพื่อใช้ในการตกแต่งลวดลายและมีการทาสีดินที่ผสมสารเคมี เพื่อแก้ปัญหาคราบขาว ผู้ประกอบการบางราย(คุณสมบัติ เกตุถาวร) มีเทคนิคการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์แบบของตัวเอง เช่นการอัดแบบ โดยใช้แม่แบบโลหะ แทนที่จะเป็นแม่พิมพ์ที่ทำจากปูนปลาสเตอร์ หรือการใช้แม่พิมพ์ที่ทำจากไฟเบอร์กลาส

รูปที่ 3.89 การขึ้นรูปด้วยปั้นหมุน ของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา
คำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.90 การตกแต่งลวดลายบนผิวด้วยแม่พิมพ์ลูกกลิ้ง
และการตากผลิตภัณฑ์ ของ โรงงานไซโซดินเผา
อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.91 ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากแม่พิมพ์ไฟเบอร์กลาส
ของ โรงงานไซโซดินเผา อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 3.92 แม่พิมพ์โลหะของโรงงานไซโซคินเผา
อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

■ การเผา

เผาในเตาอุโมงค์ ซึ่งแต่ละโรงงานจะมีเตาเป็นของตัวเอง ขนาดของเตาสามารถใส่ผลิตภัณฑ์ได้ประมาณ 2,000 ใบ ฟืนที่ใช้ ได้แก่ ไม้ท้าวไป ไม้กระถิน ทางมะพร้าวเก่าที่จะหาได้ ใช้เวลาในการเผาประมาณ 2 วัน ปริมาณการเผาแตกต่างกันออกไปในแต่ละโรงงาน

รูปที่ 3.93 เตาและฟืนที่ใช้ในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลตรีนรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

- ปัญหาที่พบในผลิตภัณฑ์

- ก. ดินที่ใช้อยู่มีปัญหาทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดคราบขาว ทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้า จำหน่ายได้ในราคาต่ำ ซึ่งปัจจุบันแก้ไขโดยใช้วิธีทาด้วยน้ำดินผสมสารเคมี
- ข. การมีเศษหินปนอยู่ในเนื้อดิน ทำให้เกิดปัญหาการระเบิดขึ้นในผลิตภัณฑ์หลังเผา
- ค. การแตกร้าวที่บริเวณก้นผลิตภัณฑ์ และมีรอยร้าวที่ผิว

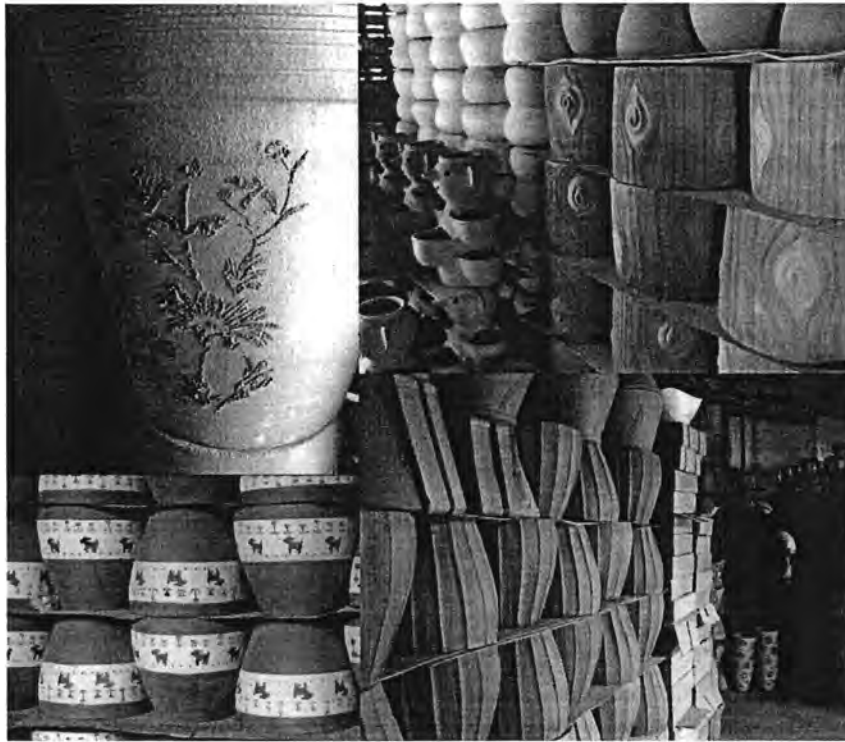
- แรงงานหรือผู้ผลิต

จากการสำรวจพบว่า โรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผาในตำบลศรีณรงค์มีทั้งสิ้น 10 โรง และในตำบลจรเข้ร้อง 3 โรงงาน โดยมีลักษณะเป็นหัตถอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการใช้แรงงานจากคนในครอบครัว เครือญาติ และมีการจ้างแรงงานจากนอกท้องถิ่นส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนแรงงานในแต่ละโรงงานประมาณ 4-15 คน โดยผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการในตำบลศรีณรงค์ ได้แก่ คุณกาญจกาศย์-คุณดวงฤทัย ทรัพย์มาก, คุณพงษ์ภักดิ์-คุณสายจันทร์ ทรัพย์มาก, คุณน้ำค้าง เกื้อนคำ, คุณลิขิต-คุณสุภัทรา โพธาราม, คุณบุญลือพร้อมเจริญ, คุณจุฑารัตน์ อ่วมรอด, คุณทรรศวรรณ เกื้อนคำ และคุณน้ำทิพย์ แสงชูตระกูล สำหรับเจ้าของกิจการในตำบลจรเข้ร้อง ได้แก่ คุณสมบัติ เกตุถาวร และคุณสยามล ผดุงวรรณ

3.3.4 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

1) ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม

ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมนั้นส่วนใหญ่เป็นจำพวก กระจ่าง อ่างบัว โองัง และแจกัน ซึ่งเกิดจากการย้ายฐานการผลิตของผู้ประกอบการจากอำเภอปากเกร็ด เช่นเดียวกับแห่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายทั้ง 3 แห่งข้างต้น ดังนั้นลักษณะรูปแบบของผลิตภัณฑ์ จึงมีความคล้ายคลึงกันแตกต่างกันตรงที่ในพื้นที่ของอำเภอบรรพตพิสัยนั้น มีโรงงานที่รับจ้างผลิตให้กับนายทุนและมีการสั่งซื้อจากต่างประเทศ ทำให้รูปแบบได้ถูกพัฒนาไปให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในต่างประเทศ และทำให้โรงงานอื่นในบริเวณรอบๆ ได้รับอิทธิพลจากความต้องการเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ทำให้ผลิตภัณฑ์เมื่อออกจากภายนอกแล้ว มีความแตกต่างจากพื้นที่เป้าหมายทั้งสามข้างต้น และมีความหลากหลายทั้งในด้านรูปร่าง รูปทรง และลวดลาย

รูปที่ 3.94 ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลลูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

▪ เทคนิคและกรรมวิธีการผลิต

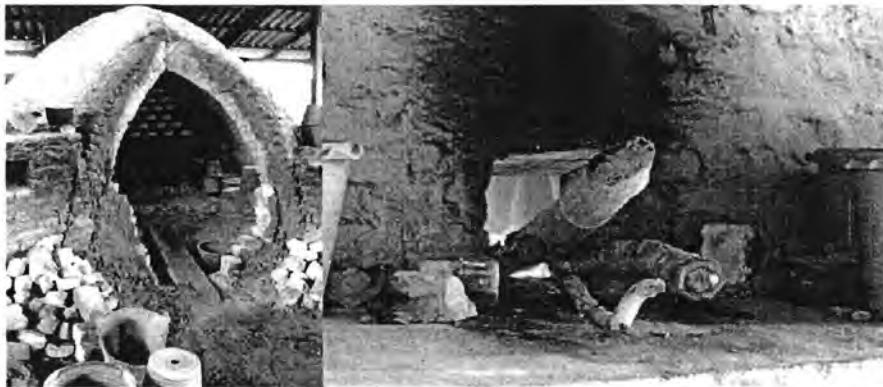
กรรมวิธีการผลิตที่ใช้คือการขึ้นรูปด้วยเป็นหมุนไฟฟ้า สำหรับในบางโรงงานมีการใช้แม่พิมพ์เข้ามาช่วยในการผลิตด้วยวิธีการหล่อด้วย การตกแต่งผลิตภัณฑ์ มีทั้งการทำลวดลายลงบนพื้นผิวของผลิตภัณฑ์ การชุบเคลือบด้วยน้ำดินสีต่างๆ การพิมพ์ลวดลายด้วยน้ำดิน การเขียนลวดลายด้วยน้ำดินมีการชุบผิวผลิตภัณฑ์ให้เรียบ

รูปที่ 3.95 การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนและการตกแต่งลวดลาย
ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง
อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

■ การเผา

ใช้วิธีเผาด้วยเตาซัง ใช้ฟืนจากไม้ที่หาได้ทั่วไป แต่ละโรงงานจะมีเตาเป็นของตนเอง ประมาณ 1-2 เตา ขนาดของเตาสามารถใส่ผลิตภัณฑ์กระถางขนาด 12 นิ้ว ได้ประมาณ 600 ใบ ใช้เวลาในการเผา 4-5 วัน ปริมาณการเผานั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละโรงงาน

รูปที่ 3.96 การเผาด้วยเตาซัง ของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา
ตำบลหูกวางอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

- ปัญหาที่พบในผลิตภัณฑ์

ส่วนใหญ่เกิดจากความเสียหายจากการเผา คือมีรอยแตกร้าวบริเวณฐาน คาดว่าเกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์มีความชื้นและเผาสุกไม่ทั่วถึง

- แรงงานหรือผู้ผลิต

จากการสำรวจพบว่า มีโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผาในตำบลหูกวาง จำนวน 4 โรง โดยเป็นรูปแบบการรับจ้างผลิต 2 โรง ซึ่งเป็นลักษณะอุตสาหกรรมขนาดย่อม และเป็นผู้ผลิตโดยตรง 2 โรง ซึ่งเป็นลักษณะอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ทั้งนี้ทุกโรงงานมีการใช้แรงงานจากคนในครอบครัว เครือญาติ และมีการจ้างแรงงานทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น เช่น จังหวัดศรีสะเกษ (คนปิ่น) โดยมีจำนวนแรงงานในแต่ละโรงงาน ไม่เกิน 15 คน

โรงงานที่ได้รับการลงทุนกิจการ โดยคุณสมนึก ได้แก่ โรงงานไทยอินขง (ผู้ดำเนินการผลิตคือ คุณสมอง คุณผล) และ โรงงาน ที.เอส. พ็อทเทอร์รี่ (ผู้ดำเนินการผลิตคือ คุณวรรณชัย คำหลือ) ส่วนโรงงานที่เป็นผู้ผลิตโดยตรง คือ โรงงานกระถางเจียง (ติดต่อ คุณศักดิ์เดช บัวเฟื่อน) และ โรงงานดินเผาหูกวาง (ติดต่อคุณจำปา ไพรบึง)

3.4 ตลาดหรือแหล่งจำหน่ายของผลิตภัณฑ์เดิม

3.4.1 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอภาคบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะถูกส่งไปจำหน่ายที่จังหวัดนนทบุรี (อำเภอปากเกร็ด) และกรุงเทพฯ (เขตบางไผ่ เขตบางแค) ผู้ผลิตบางรายมีหน้าร้านจำหน่ายเองในกรุงเทพฯ และบางรายมีการผลิตตามสั่งสำหรับส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น อิตาลี ซึ่งการขนส่งนั้นมีทั้งที่นำไปส่งให้ลูกค้าเอง และมีลูกค้ามารับซื้อถึงที่โรงงาน

3.4.2 โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาจอก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้นมีทั้งการจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา โดยเป็นการผลิตตามรูปแบบที่กำหนดมาให้และการออกแบบเองเพื่อเสนอลูกค้า

3.4.3 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้นมีทั้งที่นำไปส่งให้ลูกค้าเอง เช่นแถบจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีลูกค้ามารับซื้อถึงที่โรงงาน

3.4.4 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งในและนอกพื้นที่ รวมทั้งการส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น โดยเป็นการผลิตตามรูปแบบที่กำหนดมาให้และการออกแบบเองเพื่อสนองลูกค้า

3.5 แนวโน้มความเป็นไปได้ หรือโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

3.5.1 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มีความเป็นไปได้สูง เพราะผู้ประกอบการมีความชำนาญในการผลิต ผลิตภัณฑ์มีความประณีต สมบูรณ์ และมีความกระตือรือร้นที่จะมีสินค้ารูปแบบใหม่ป้อนสู่ตลาด

3.5.2 โรงงานอิฐ ตำบลบางปลากรด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

มีความเป็นไปได้สูงมาก เพราะผู้ประกอบการมีความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์ของตนเองสูงมาก มีความรู้ความสามารถ มีหน่วยงานภาครัฐที่ให้การดูแลและสนับสนุน มีโอกาสเห็นผลิตภัณฑ์จากที่ต่างๆ มากมาย เป็นผู้ตกกว้างขวาง มีวิสัยทัศน์ มีประสบการณ์ ปัจจุบันก็มีความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองออกสู่ท้องตลาดเป็นจำนวนมาก ผลิตภัณฑ์หลายตัวเป็นที่ต้องการของตลาด

3.5.3 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

มีความเป็นไปได้สูง เพราะผู้ประกอบการมีความชำนาญ และมีความประณีตในการผลิต มีชุมชนที่ประกอบอาชีพเดียวกันขนาดใหญ่ ส่วนราชการให้ความสนใจและดูแลเป็นอย่างดี ทั้งเทศบาล และอุตสาหกรรมจังหวัด

3.5.4 โรงงานเครื่องปั้นดินเผา ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

มีความเป็นไปได้สูง เพราะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปมาก แต่ผู้ประกอบการไม่ได้ทำด้วยตนเอง ผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาจากลูกค้า ที่เข้ามาสั่งของและทราบความต้องการของตนเอง และได้สั่งผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด แต่ผู้ประกอบการก็มีความสามารถในการผลิตให้ได้ตามความต้องการด้วย ผู้ประกอบการบางรายได้เริ่มที่จะค่อยๆ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองขึ้นมาบ้างแล้ว แต่ก็ยังเป็นการลอกเลียนแบบอยู่ แต่ก็เห็นความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่มาก

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและการออกแบบ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการประมวลผลข้อมูลที่ได้ทั้งภาคเอกสารและการสำรวจพื้นที่เป้าหมายทั้ง 3 จังหวัด พบว่าผู้ประกอบการมีศักยภาพและความสามารถด้านเทคนิคการผลิตอยู่ในระดับดี ผลิตภัณฑ์มีแหล่งจำหน่ายทั้งที่เป็นร้านค้าและลูกค้าสั่งผลิต ทำให้มีรายได้ดี ไม่มีเวลาว่างมากนักจึงไม่มีโอกาสในการพัฒนาสินค้าใหม่ๆ และยังมีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในโครงการวิจัยนี้ด้วย ทั้งนี้ข้อมูลต่างๆ ได้สรุปเพื่อประกอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในกระบวนการวิจัยแสดงตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

รายการ	แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา			
	ตำบลพระยาบันลือ	ตำบลปางลาด	ตำบลวิมรงค์	ตำบลภูขวาง
	อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์
1. สักยภาพ เชิงการผลิต				
1.1 ผลิตภัณฑ์ ที่มีอยู่เดิม	- กระจาด, แทนรองกระจาด - อ่างปลา, หม้อแกง, หม้อคนห่อหมก ฯลฯ	- อิฐก่อสร้าง, กระจาด, หลังคา, กระจาดบังพื้น	- กระจาดดินไม้, หม้อน้ำ, ตุ๊กตาลดกแต่งแฉกกัน ฯลฯ	- กระจาดดินไม้
1.2 เทคนิค กรรมวิธี การผลิต	- เป็นหมุน	- การอัดดินขึ้นรูปตาม ระบบอุตสาหกรรม	- เป็นหมุน	- เป็นหมุน - หล่อแบบด้วยน้ำดิน
1.3 แรงงาน	- มีทั้งหญิงและชาย อายุตั้งแต่ 26-50 ปี	- มีทั้งหญิงและชาย อายุตั้งแต่ 26-50 ปี	- มีทั้งหญิงและชาย อายุตั้งแต่ 26-50 ปี	- มีทั้งหญิงและชาย อายุตั้งแต่ 26-50 ปี

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	แหล่งกิจกรรมเครื่องปั้นดินเผา			
	ตำบลพระธาตุน้ำทิพย์ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ตำบลบางปลาหมอ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง	ตำบลนุกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์
2. ตลาด	- มีร้านค้าของตัวเอง - บางส่วนมีคนมาสั่งทำ - มีร้านค้าประจำมารับซื้อ	- ทำตามสั่ง	- บางส่วนมีคนมาสั่งทำ - มีร้านค้าประจำมารับซื้อ	- จำหน่ายในหมู่บ้าน - มีพ่อค้ามารับซื้อประจำ - ทำตามสั่ง
3. โอกาสในการออกแบบและพัฒนาความรู้	มีความเป็นไปได้ เนื่องจากมีหลายคนที่แสดงความสนใจที่อยากได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยมีศักยภาพในการพัฒนาแบบและผลิตต่อได้ถ้าได้รับคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง	มีความเป็นไปได้ เนื่องจากมีระบบอุตสาหกรรมการผลิตที่มีศักยภาพสูง มีตลาดของตัวเองที่ชัดเจนอยู่แล้ว ผู้ผลิตจึงไม่เล็งเห็นความจำเป็นที่จะใช้การออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า	มีความเป็นไปได้ เนื่องจากผู้ผลิตมีศักยภาพการผลิตที่จำกัดและไม่มีเวลาที่จะเรียนรู้หรือพัฒนาฝีมือในการออกแบบ	มีความเป็นไปได้ เนื่องจากมีความสนใจที่อยากได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยมีศักยภาพในการพัฒนาแบบและผลิตต่อได้ถ้าได้รับคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง
4. ประเภทผลิตภัณฑ์ที่น่าจะพัฒนาและออกแบบใหม่	ผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มหรือเปลี่ยนหน้าที่ใช้สอยใหม่ เช่น - ผลิตภัณฑ์ตกแต่ง - ผลิตภัณฑ์ที่ระลึก - ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร - ฯลฯ	- ผลิตภัณฑ์เสริม ผลิตภัณฑ์เดิมเพื่อใช้ในสถาปัตยกรรม - ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือ ผลิตภัณฑ์ลักษณะเดิมแต่เปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต	ผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มหรือเปลี่ยนหน้าที่ใช้สอยใหม่ เช่น - ผลิตภัณฑ์ตกแต่ง - ผลิตภัณฑ์ที่ระลึก - ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร - ฯลฯ	ผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มหรือเปลี่ยนหน้าที่ใช้สอยใหม่ เช่น - ผลิตภัณฑ์ตกแต่ง - ผลิตภัณฑ์ที่ระลึก - ผลิตภัณฑ์บนโต๊ะอาหาร - ฯลฯ

4.2 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนและผู้ประกอบการสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ในภายหลัง ทีมวิจัยจึงเตรียมขั้นตอนทำงานร่วมกัน โดยจัดการอบรมกระบวนการออกแบบแก่แหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายแล้วดำเนินการกระบวนการออกแบบเป็นขั้นตอนดังนี้

ร่างแบบ --> คัดเลือกแบบร่าง --> พัฒนาแบบ --> ทดลองการผลิต

4.2.1 อบรมความรู้เรื่องการออกแบบ

อบรมความรู้เรื่องการออกแบบและเริ่มกิจกรรมการออกแบบ โดยเขียนแบบร่างจากแรงบันดาลใจ โดยมีทีมวิจัยเป็นที่เล็งช่วยเขียนหรือแนะนำ เมื่อจบการฝึกอบรม ทีมวิจัยได้คัดเลือกแบบร่าง ชี้แนะเพื่อพัฒนา และจัดผู้ประสานงานของทีมวิจัยคอยเก็บรวบรวมส่งให้ทีมวิจัย เพื่อคัดเลือกและจัดการทดลองผลิตต่อไป รายละเอียดผลงานของแต่ละแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายหลังจากฝึกอบรมมีดังนี้

1) ตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การจัดอบรมมีขึ้นในวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2552 ณ ที่ศาลาอเนกประสงค์วัดนิ์ตรของตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 4 ราย

รูปที่ 4.1

บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
ตำบลพระชาบันถือ อำเภอลาดบัวหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ตำบลบางปลากรด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

จัดอบรมขึ้น ณ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2552 ที่ห้องประชุมสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 4 ราย ในแหล่งนี้มีความแตกต่างกับแหล่งอื่นๆ โดยทางคณะวิจัยได้ร่วมกับกลุ่มงานพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ อบรมในเรื่องของการหล่อน้ำดิน การทำดินแบบเพื่อการหล่อน้ำดิน และการออกแบบสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เน้นในเชิงอุตสาหกรรมมากกว่าแหล่งอื่น

รูปที่ 4.2 บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
ตำบลบางปลากรด อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

3) ตำบลตริณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

จัดอบรม ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2552 ที่ศาลาอเนกประสงค์หน้าวัดบ้านป่า อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง มีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 10 ราย และมีหน่วยงานราชการจากเทศบาลร่วมด้วย 5 ราย

รูปที่ 4.3 บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
ตำบลตรีนรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

4) ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

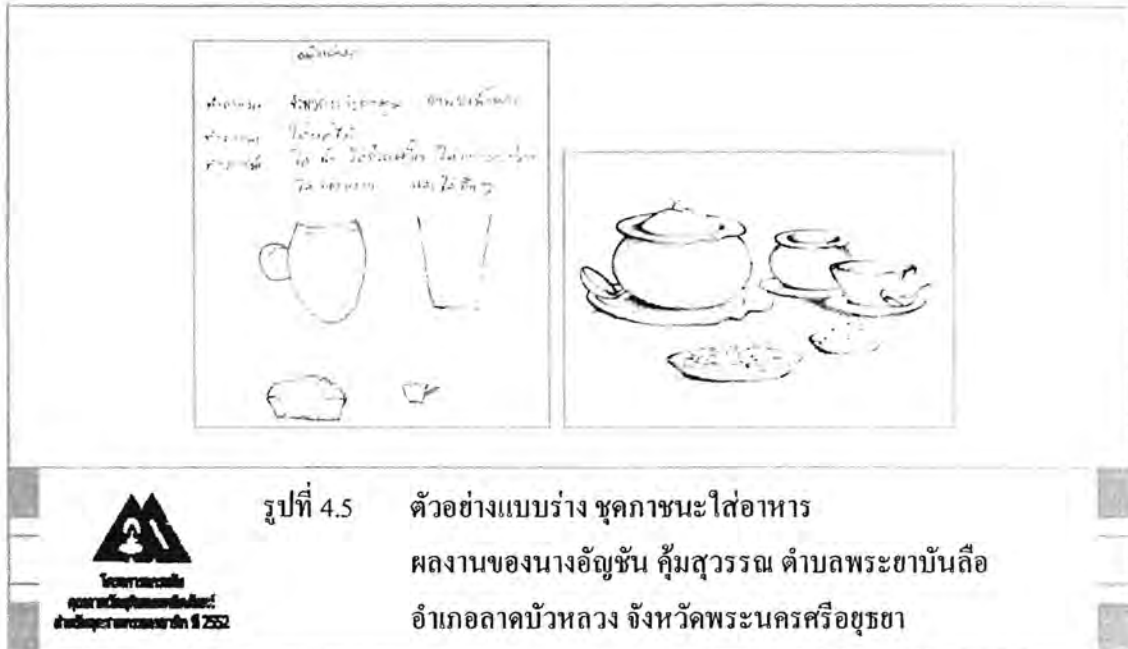
การจัดอบรมมีขึ้นในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ณ โรงงานเครื่องปั้นดินเผาของ
คุณศักดิ์ดาเดช บัวเผื่อน โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งสิ้น 3 คน

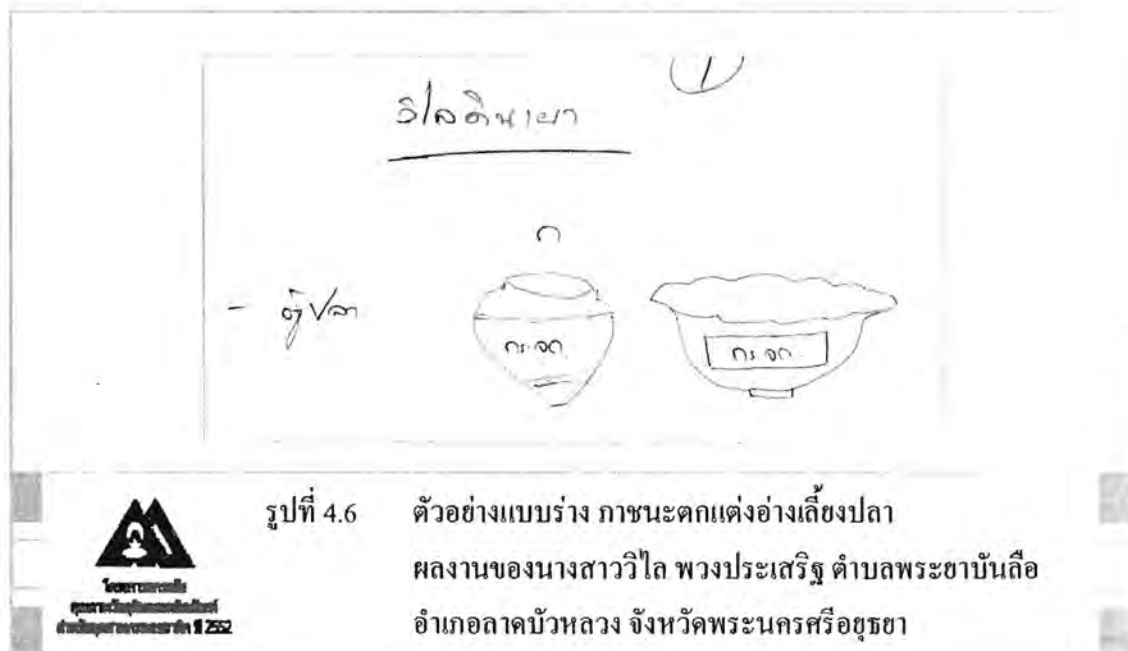
รูปที่ 4.4 บรรยากาศการอบรมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

4.2.2 ผลงานแบบร่างจากการออกแบบของผู้ประกอบการในแต่ละพื้นที่

1) ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 4.5 ตัวอย่างแบบร่าง ชุดภาชนะใส่อาหาร ผลงานของนางอัญชัน คุ่มสุวรรณ ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

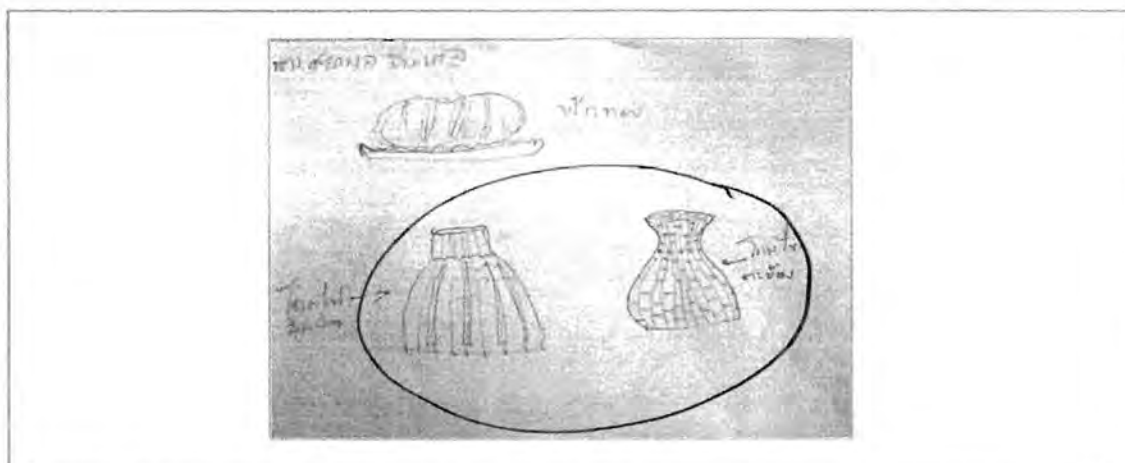
รูปที่ 4.6 ตัวอย่างแบบร่าง ภาชนะตกแต่งอ่างล้างปลา ผลงานของนางสาววิไล พวงประเสริฐ ตำบลพระชาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ตำบลบางปลาгод อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

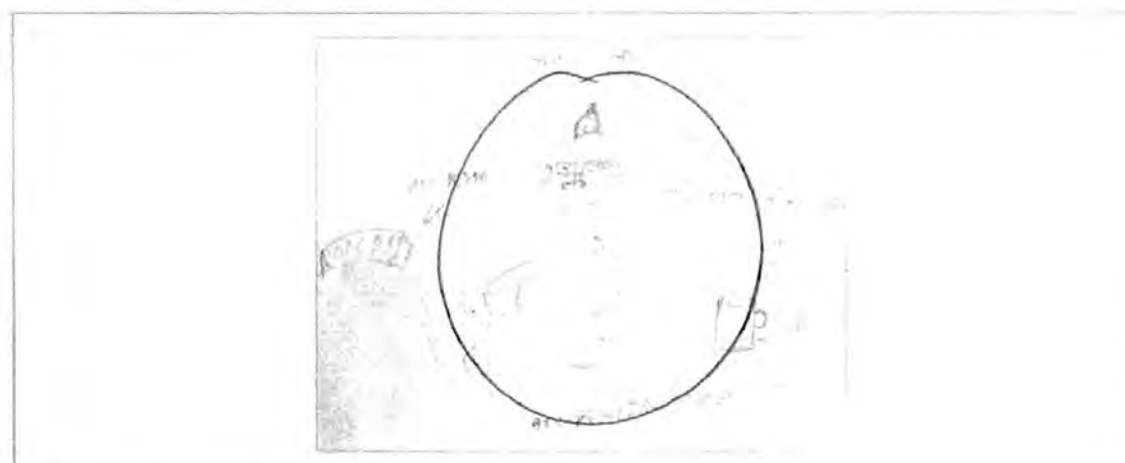

3) ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

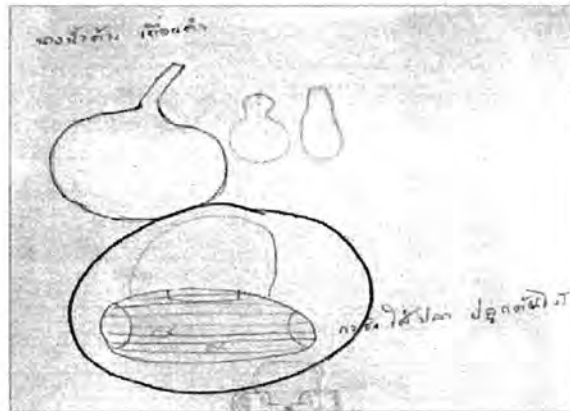

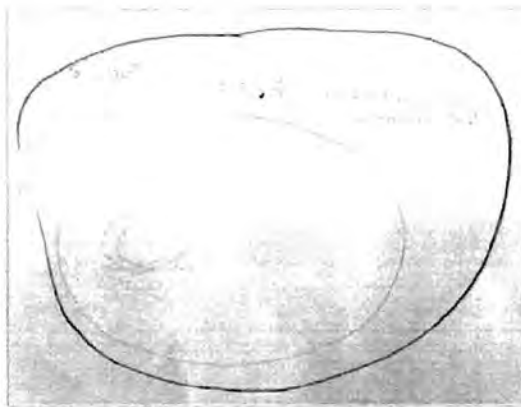
รูปที่ 4.9 ตัวอย่างแบบร่าง โคมไฟ
ผลงานของนางศยามล นิ่มนวล
ตำบลตรีนรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

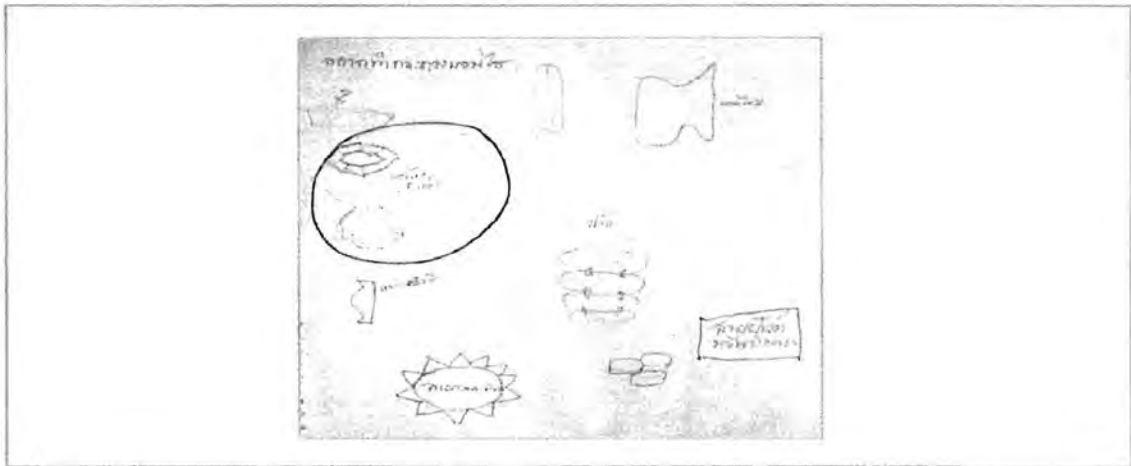
รูปที่ 4.10 ตัวอย่างแบบร่าง ตู้กตาเด็ก
ผลงานของนายสมบัติ เกตุถาวร
ตำบลตรีนรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

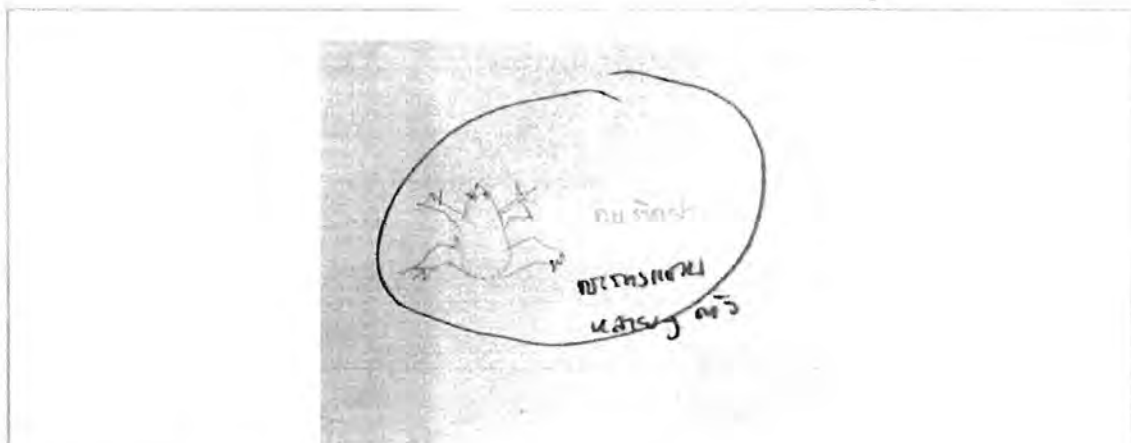
รูปที่ 4.11 ตัวอย่างแบบร่างกระถางปลูกต้นไม้จากกระชังปลา
ผลงานของนางน้ำค้าง เกื่อนคำ
ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 4.12 ตัวอย่างแบบร่างจานรูปพระพิมพ์
ผลงานของนางน้ำทิพย์ แสงชูตระกูล
ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

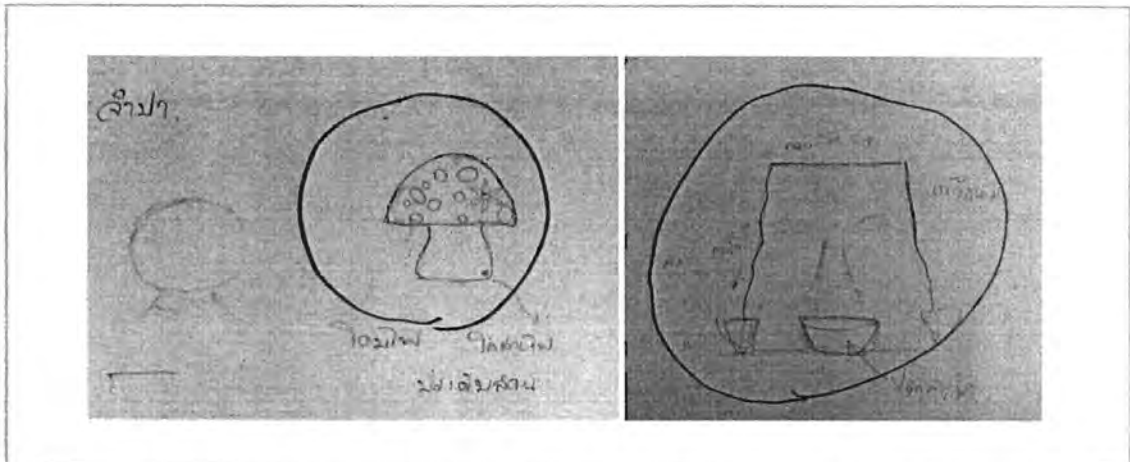

รูปที่ 4.13 ตัวอย่างแบบร่าง กระถางบอนไซ
ผลงานของนางสายันต์ ทรัพย์มาก
ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

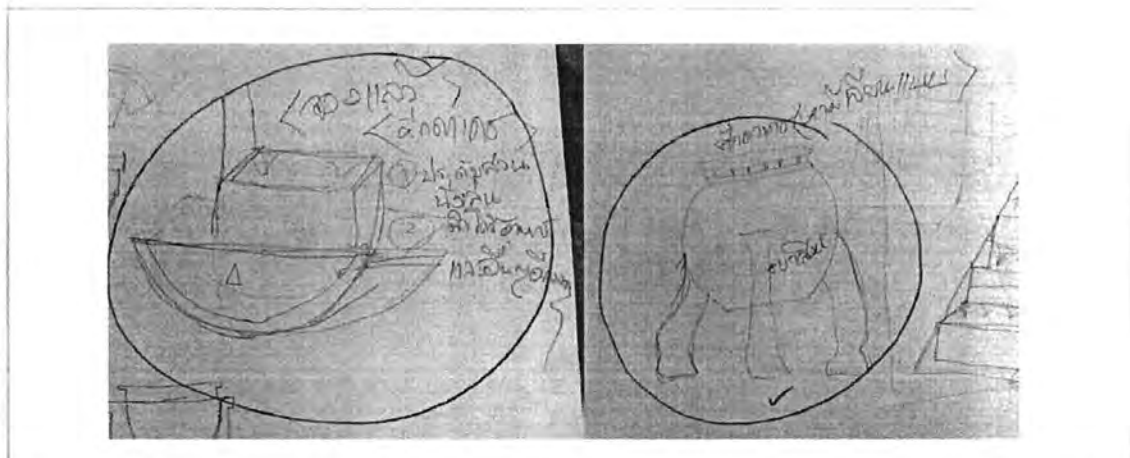

รูปที่ 4.14 ตัวอย่างแบบร่าง กระถางกบ
ผลงานของนางดวงฤทัย ทรัพย์มาก
ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

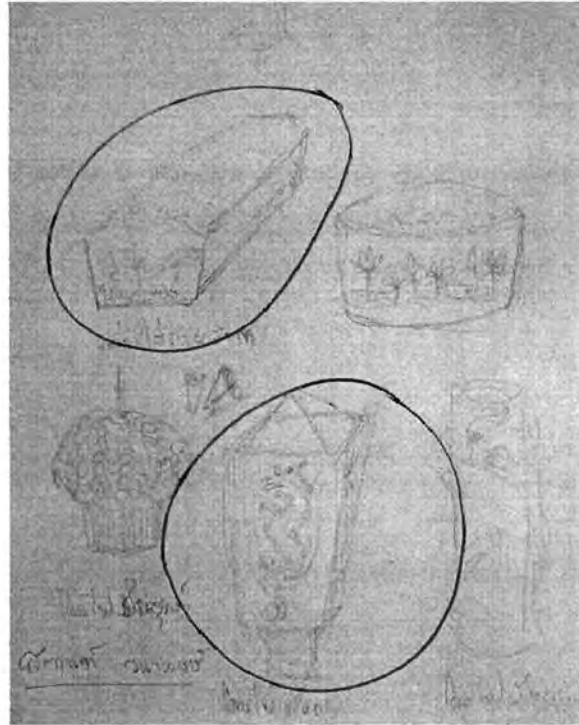
4) ตำบลลูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 4.15 ตัวอย่างแบบร่าง โคมไฟเห็ด และชุดเก้าอี้ตกแต่ง ผลงานของนางเจ้าป่า ไพโรบิ่ง ตำบลลูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 4.16 ตัวอย่างแบบร่าง กระจ่างต้นไม้ไม้โยกและขาสิงห์ ผลงานของนายศักดิ์คาเดช บัวเพื่อน ตำบลลูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 4.17 ตัวอย่างแบบร่าง โคมไฟและกล่องกระดาษ
 ผลงานของนายสภานท์ วนาพงษ์ ตำบลหูกวาง
 อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

บทที่ 5

การทดลองผลิต และปรับปรุงแก้ไข

เมื่อผ่านขั้นตอนการฝึกอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบแล้ว ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมฝึกอบรมจะร่างแบบผลิตภัณฑ์ และทีมวิจัยช่วยคัดเลือกแบบที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาต่อได้หรือช่วยแนะนำแก้ไข แล้วจึงมอบหมายให้ผู้ประกอบการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อทีมวิจัยจะได้ติดตามผลและช่วยปรับปรุงแก้ไขต่อไป ในระยะแรกผู้ประกอบการส่วนใหญ่แสดงความสนใจและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง แต่เมื่อถึงเวลาปฏิบัติงานจริงมีปัจจัยแวดล้อมหลายประการเช่น ไม่มีเวลาว่างจากงานประจำ อาศัยไม่อำนวย ฯลฯ ทำให้เหลือผู้ประกอบการที่ทำจริงและให้ความร่วมมือน้อยลง ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาได้ส่วนหนึ่งเกิดจากแนวคิดของผู้ประกอบการและทีมวิจัยช่วยแนะนำ ส่วนหนึ่งเป็นความคิดร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและทีมวิจัย และอีกส่วนหนึ่งเป็นความคิดและพัฒนาโดยคณะวิจัยเพราะผู้ประกอบการไม่สามารถร่วมดำเนินการได้ รายละเอียดการพัฒนาแต่ละแห่งมีดังต่อไปนี้

5.1 ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ประกอบการได้ให้ความร่วมมืออย่างดีและมีฝีมือ แต่ประสบปัญหาด้านเวลาที่ผู้ประกอบการมีการสั่งซื้อจำนวนมากทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาแบบมากนัก แต่เมื่อนักวิจัยให้คำแนะนำและช่วยออกแบบผู้ประกอบการก็สามารถทดลองผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกมาได้อย่างสมบูรณ์ ผลงานมีทั้งที่เกิดจากการวิเคราะห์และออกแบบโดยทีมวิจัย โดยมีผู้ประกอบการเป็นผู้ผลิต และผลงานจากแนวคิดของผู้ประกอบการ และได้รับการแนะนำพัฒนาจากทีมผู้วิจัย

5.1.1 ภาชนะบรรจุอาหารและขนมไทย ผลงานของนางอัญชัน คุ้มสุวรรณ

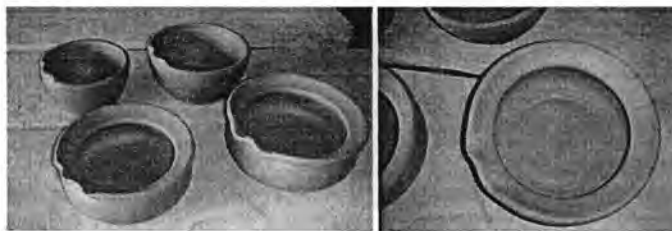
เป็นผลงานจากการวิเคราะห์ข้อมูลของทีมวิจัย จากความเป็นเมืองหลวงเก่าและมีชื่อเสียงด้านอาหารและขนมไทยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับแผน “ครัวไทย ครัวโลก” ของรัฐบาล ทีมวิจัยจึงเลือกลักษณะผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและความสามารถในการผลิตมาออกแบบชุดภาชนะบรรจุอาหารและขนมไทย โดย นางอัญชัน คุ้มสุวรรณ ทำหน้าที่ผลิตและร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งนอกจากจะใช้บรรจุอาหารแล้วยังสามารถใช้เป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับจำหน่ายขนมไทยตามแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

แรงบันดาลใจในการออกแบบจากภาชนะดินเผาแบบดั้งเดิม

แบบร่างการออกแบบภาชนะดินเผาให้มีความน่าสนใจมากขึ้น

การทดลองผลิตตามแบบ ขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

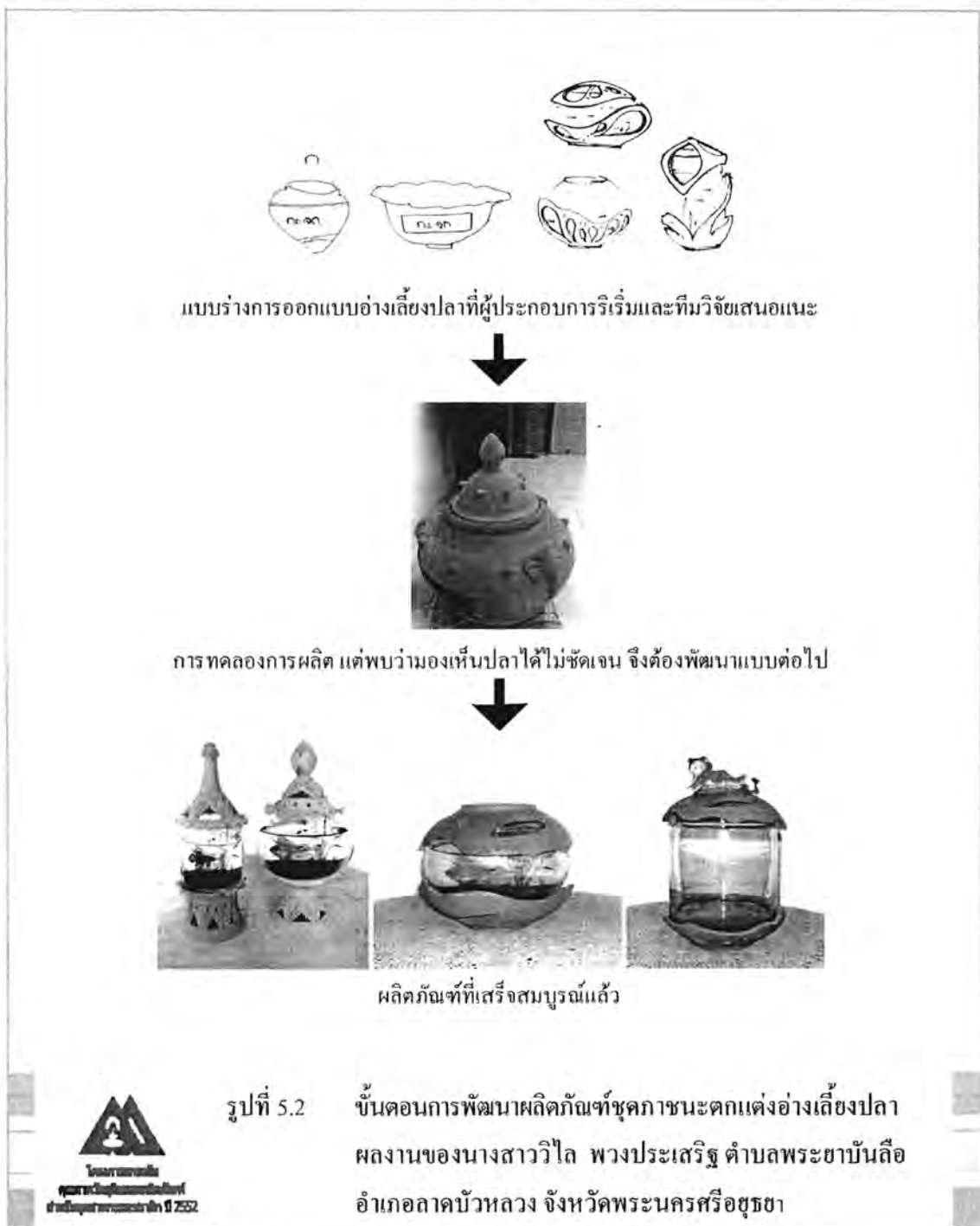
ผลิตภัณฑ์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว

รูปที่ 5.1 ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดภาชนะบรรจุอาหารและขนมไทย ผลงานของนางอัญชัน คุ่มสุวรรณ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.1.2 ภาชนะตกแต่งอ่างเลี้ยงปลา ผลงานของนางสาววิไล พวงประเสริฐ

ผู้ประกอบการมีความสนใจจะออกแบบและพัฒนาอ่างเลี้ยงปลาดินเผา ที่งานวิจัย จึงให้คำแนะนำและเสนอแนวคิดต่างๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากท้องตลาด และใช้สอยได้จริง และยังเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาตลาดให้มีความแตกต่างหลากหลายเพื่อเพิ่มมูลค่าได้ในอนาคต

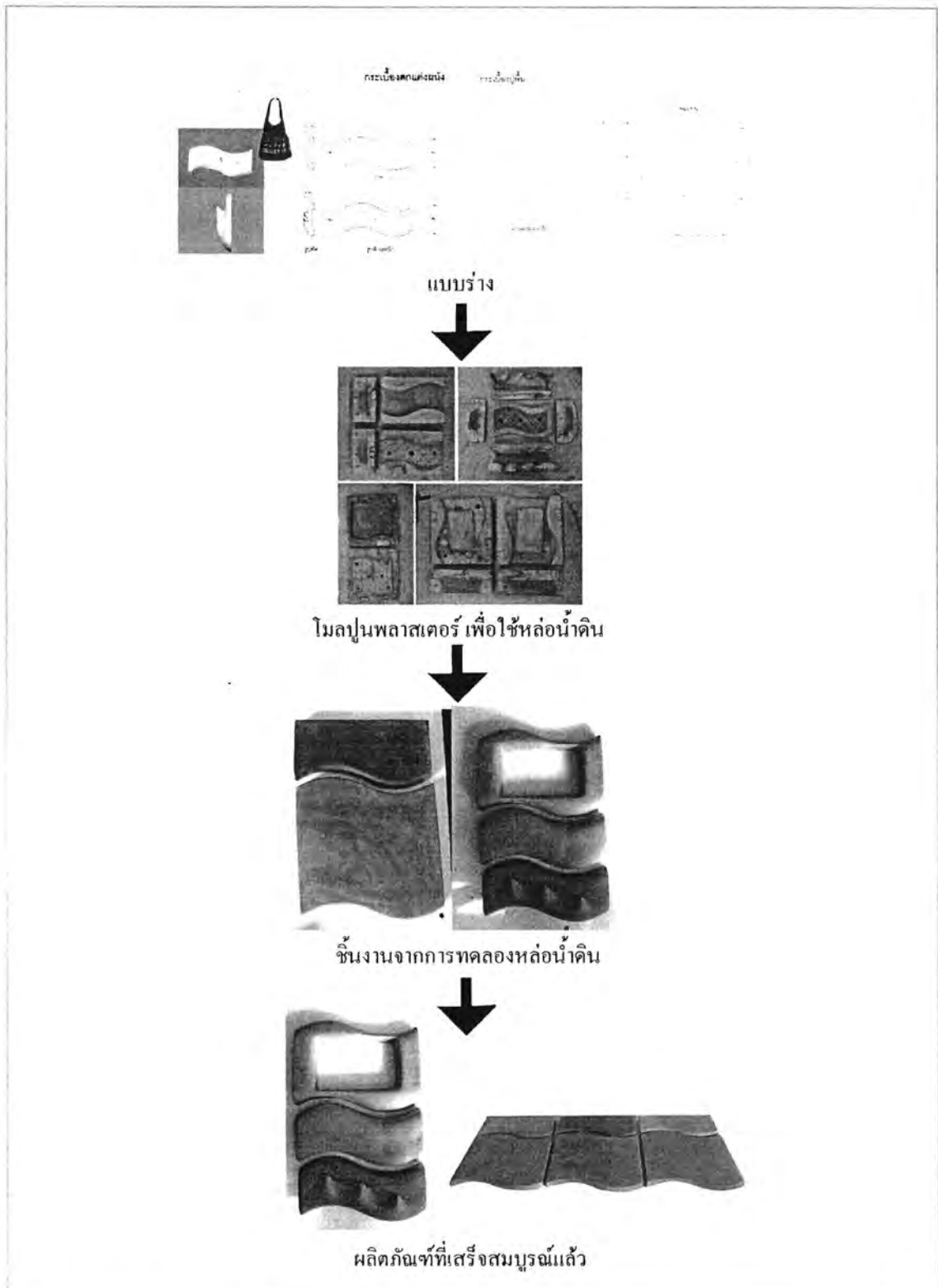

5.2 โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาгод อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ในเบื้องต้นผู้ประกอบการส่วนหนึ่งมีความสนใจเทคนิคการผลิตด้วยวิธีการหล่อน้ำดิน โดยคาดหวังว่าจะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากเทคนิคการผลิตใหม่ได้ ทีมวิจัยจึงได้จัดฝึกอบรมกระบวนการผลิตด้วยการหล่อน้ำดินให้ด้วย แล้วมอบหมายงานออกแบบซึ่งคิดตามภายหลังปรากฏว่า ไม่มีความคืบหน้า จึงพัฒนาผลิตภัณฑ์เอง โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการผลิตให้สอดคล้องกับเทคนิคการผลิตเดิมและเทคนิคการผลิตใหม่ ทั้งนี้ยังยึดลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับสถาปัตยกรรมและเพิ่มผลิตภัณฑ์สำหรับหน้าที่ใช้สอยอีกด้วย

5.2.1 ชุดกระเบื้องตกแต่งพื้นและผนัง ผลงานของทีมวิจัย

ทีมวิจัยได้ทำการได้ทำการสำรวจข้อมูลของผลิตภัณฑ์อิฐอ่างทอง และพบว่ายังมีช่องว่างทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับสถาปัตยกรรม จึงได้ทดลองออกแบบกระเบื้องตกแต่งดินเผาให้มีรูปลักษณะที่แตกต่างน่าสนใจและเพิ่มมูลค่าให้กับกระเบื้องดินเผา

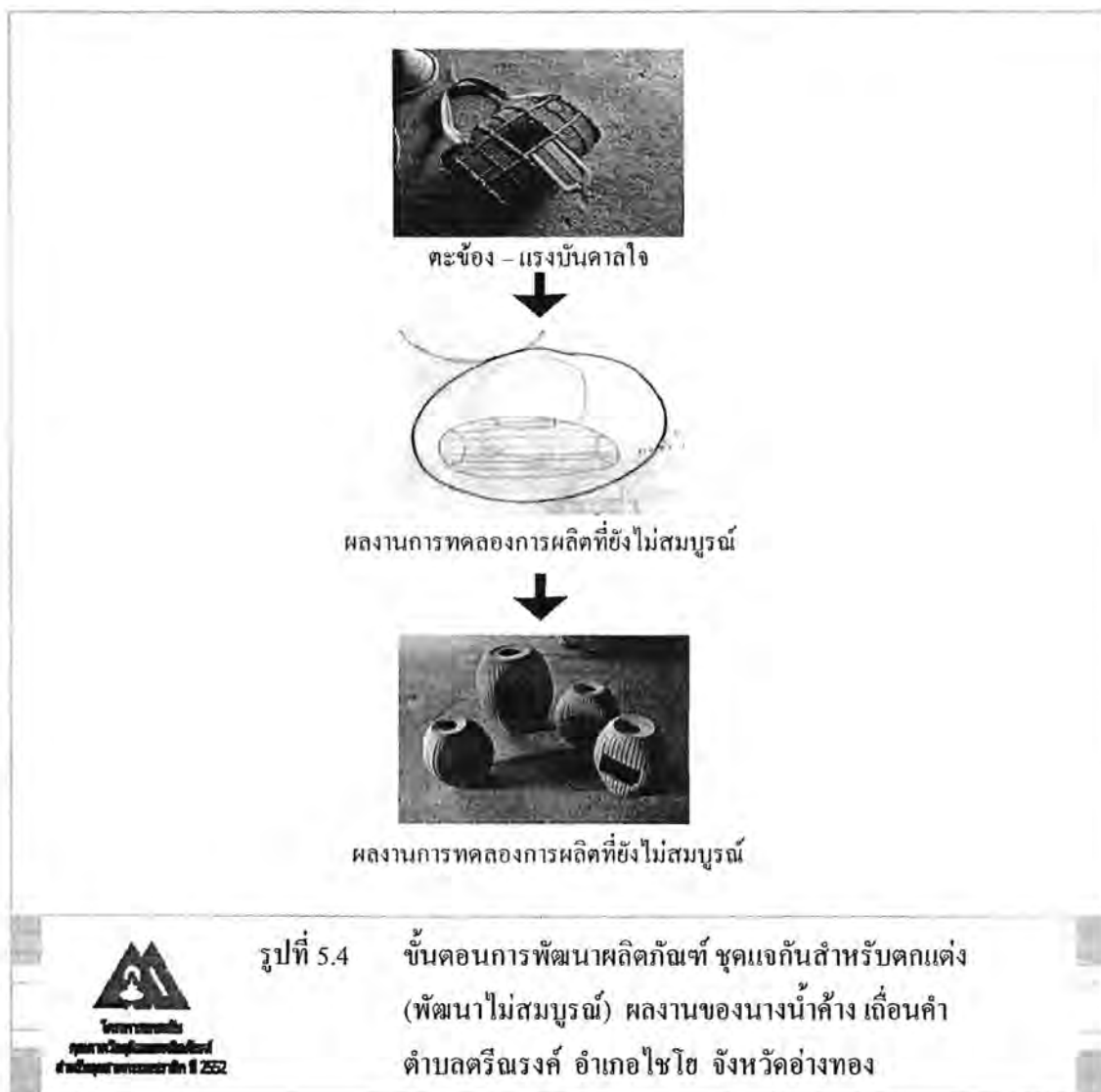

5.3 ตำบลศรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

มีผู้ประกอบการที่ให้ความสนใจอบรมจำนวนมาก แต่เมื่อถึงขั้นตอนการตลาดผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการประสบปัญหาเรื่องเวลาที่ต้องผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทกับการพัฒนาแบบได้มากนัก ผลงานสุดท้ายที่ออกมาจึงยังไม่สมบูรณ์นักทั้งด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย ทางทีมีวิจัยจึงได้ทดลองออกแบบและผลิตเป็นตัวอย่างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่เป็นไปได้สำหรับผู้ประกอบการที่สนใจในอนาคต

5.3.1 แจกกันสำหรับตกแต่ง ผลงานของนางน้ำค้าง เกื้อนคำ

ผู้ประกอบการได้ออกแบบแจกกันที่ได้รับแรงบันดาลใจจาก “ตะข้อง” ซึ่งเป็นเครื่องมือจับปลาท้องถิ่น แต่จากการทดลองผลิตพบว่าผลงานยังไม่สมบูรณ์และต้องพัฒนาด้านความประณีตสวยงามและประโยชน์ใช้สอยเพิ่มเติมอีก

5.3.2 ตุ๊กตาเด็กสำหรับการตกแต่ง ผลงานของนายสมบัติ เกตุถาวร

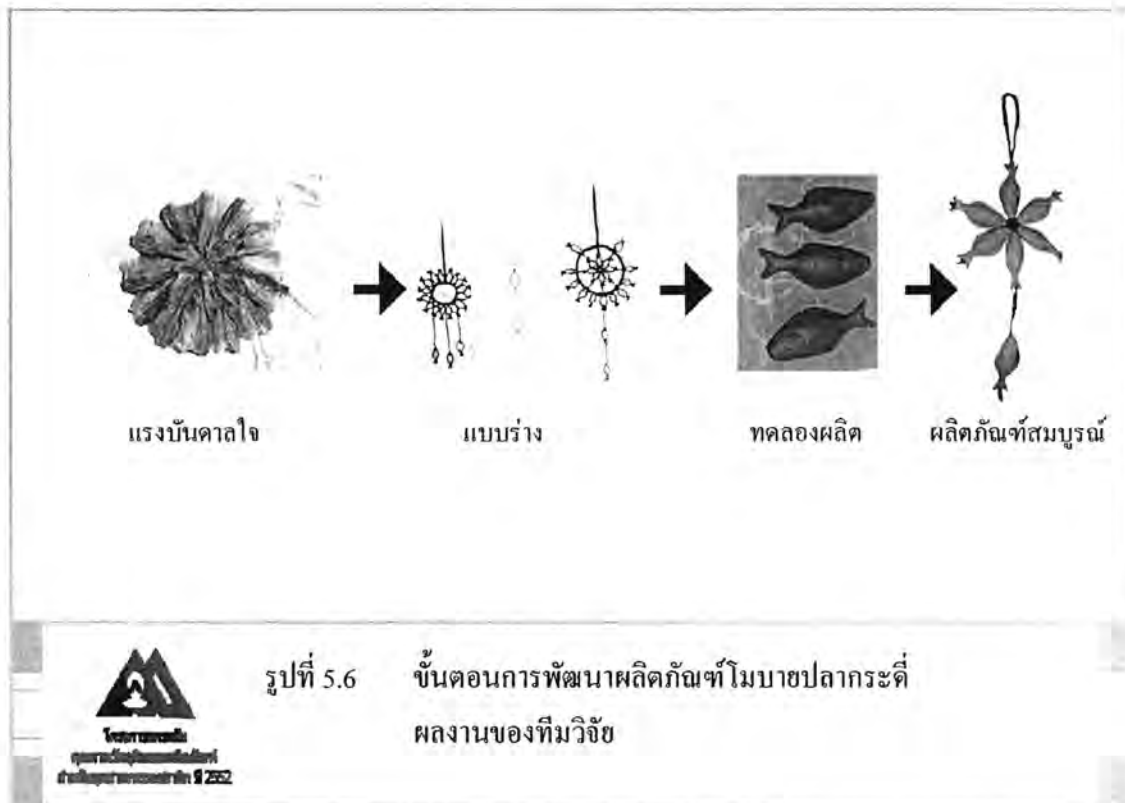
ผู้ประกอบการได้ออกแบบตุ๊กตาเด็กแต่จากการทดลองผลิตพบว่าผลงานยังไม่สมบูรณ์ และต้องพัฒนาด้านประโยชน์ใช้สอยเพิ่มเติมอีก

รูปที่ 5.5 ผลงานทดลองผลิตตุ๊กตา (พัฒนาไม่สมบูรณ์)
 ผลงานของนายสมบัติ เกตุถาวร
 ตำบลจรเข้ร้อง อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

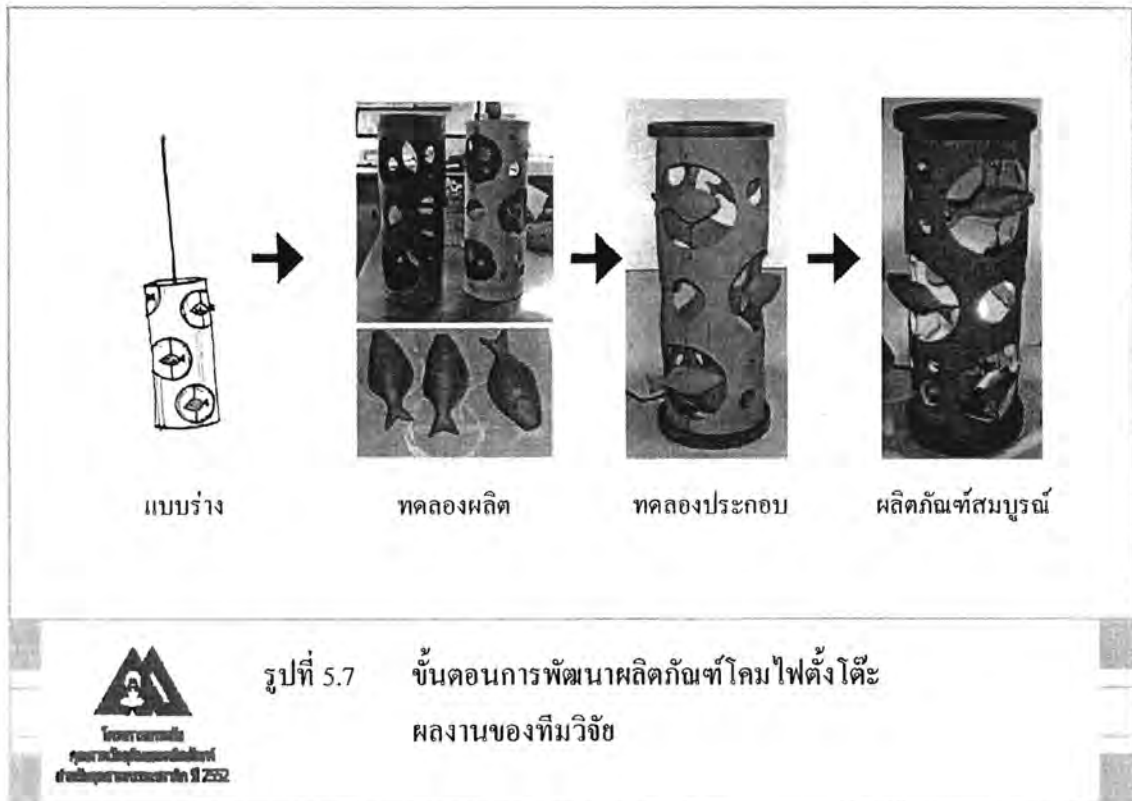
5.3.3 โบายปลากระดี ผลงานของทีมวิจัย

เป็นผลงานจากการวิเคราะห์ข้อมูลของทีมวิจัย โดยได้รับแรงบันดาลใจจากผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อในท้องถิ่น ได้แก่ ปลากระดีตากแห้ง เพื่อออกแบบของที่ระลึก โบายปลากระดี สำหรับจำหน่ายเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

5.3.4 โคมไฟปลากระดี่ตั้งโต๊ะ ผลงานของทีมวิจัย

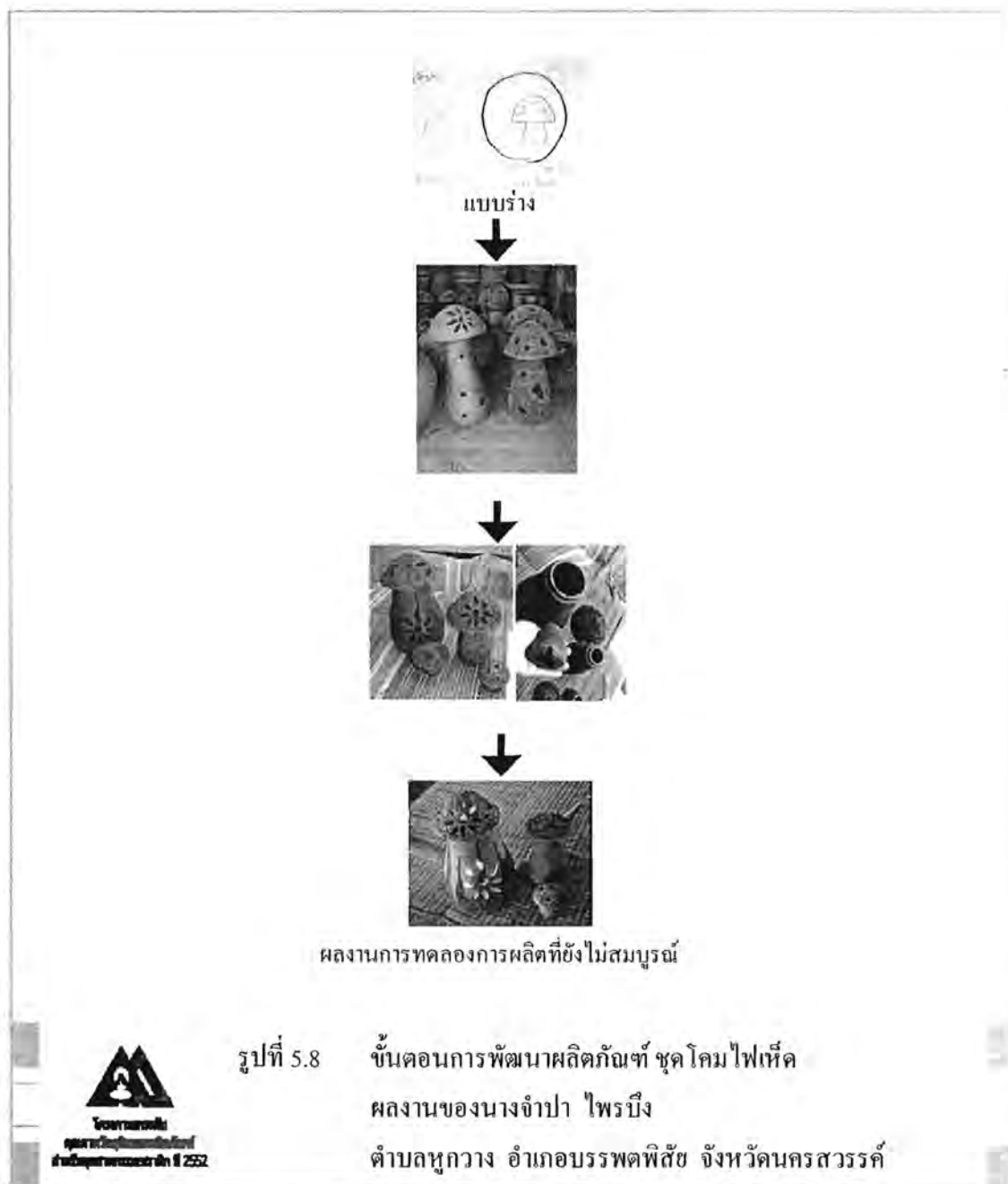
ทางทีมวิจัยได้ออกแบบผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมในชุดปลากระดี่ โดยเพิ่มประโยชน์ใช้สอยและเพิ่มส่วนประกอบไม้เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

5.4 ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

บ้านหูกวางมีผู้ประกอบการที่ให้ความสนใจในการฝึกอบรมจำนวนมากแต่เมื่อถึงกระบวนการพัฒนาแบบและทดลองผลิต ผู้ประกอบการบางรายไม่มีความอดทนเพียงพอ ไม่ดำเนินการตามขั้นตอนเมื่อทดลองผลิตแล้วก็ขายผลิตภัณฑ์ไปโดยไม่รอพัฒนาจนถึงสุดกระบวนการ แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งและได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองที่สมบูรณ์ในที่สุด

5.4.1 ชุด โคมไฟตกแต่งรูปเห็ด ผลงานของนางจำปา ไพรบึง

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

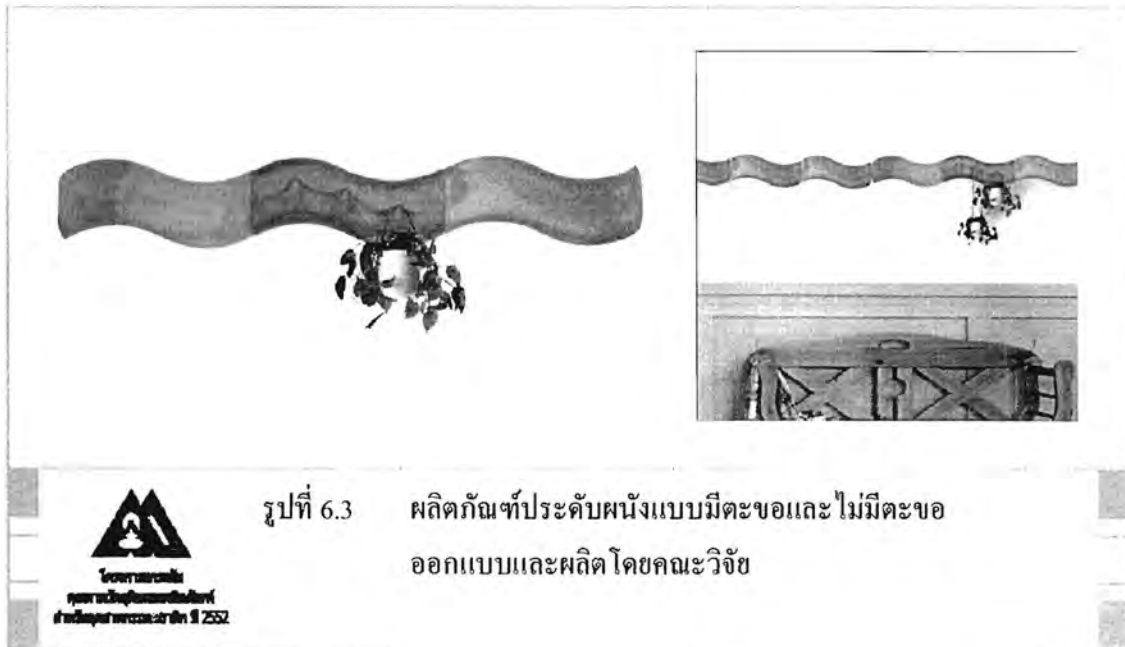
ระยะเวลาดำเนินการของงานวิจัยนี้ ประสบปัญหาบางประการที่ทำให้เกิดความคาดหมายไปบ้าง แต่โดยรวมนับได้ว่าสำเร็จลุล่วงตามขอบเขตที่ได้เสนอไว้ โดยเฉพาะรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการ ออกแบบเอง และความสามารถในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองที่มิวิจัยได้คัดเลือกผลงานที่มีความเป็นไปได้เชิงการตลาดของแต่ละแหล่งและได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับบางแหล่งที่ไม่สามารถออกแบบด้วยตนเองได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

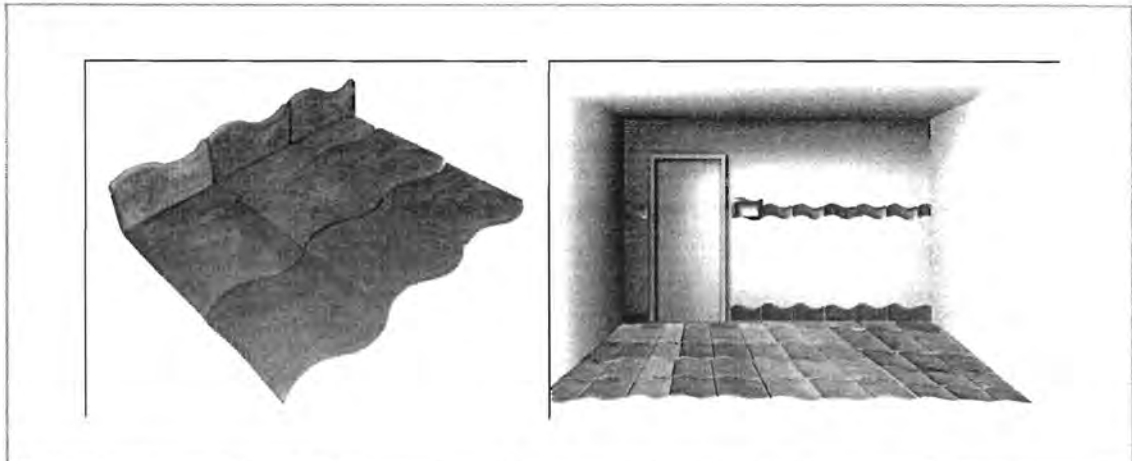
6.1 ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

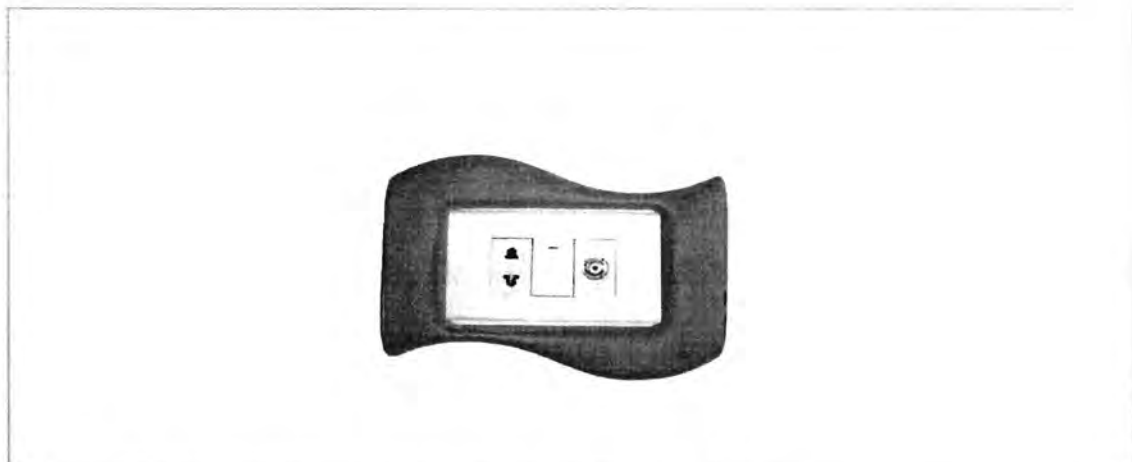

6.2 โรงงานอิฐ ตำบลบางปลากรด อำเภอบ้านแพรก จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 6.4 ชุดกระเบื้องพื้นและบัวเชิงผนัง
ออกแบบและผลิตโดยทีมีวิจัย

รูปที่ 6.5 ผลิตภัณฑ์กระเบื้องกรอบสวิตช์ไฟ
ออกแบบและผลิตโดยทีมีวิจัย

6.3 ตำบลตรีณรงค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

รูปที่ 6.6 โคมไฟปลากกระต๊องโต๊ะ
ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย

รูปที่ 6.7 โมบายปลากกระต๊อง
ออกแบบและผลิตโดยทีมวิจัย

6.4 ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 6.8

ผลิตภัณฑ์ชุดโคมไฟเห็ด

ออกแบบและผลิตโดยนางจำปา ไพรบึง

ควบคุมและแนะนำโดยทีมวิจัย

ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 6.9

ผลิตภัณฑ์ชุดแม่เหล็กติดตู้เย็นและกระถางหมู

ออกแบบและผลิตโดยนางจำปา ไพรบึง

ควบคุมและแนะนำโดยทีมวิจัย

ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

ข้อตกลงการเผยแพร่ และผลิตผลงานการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากโครงการฯ

ผลงานการออกแบบและพัฒนาจากการวิจัยนี้เป็นลิขสิทธิ์ของ โครงการฯ ห้ามเผยแพร่หรือผลิตก่อนได้รับอนุญาตจาก โครงการวิจัยฯ อย่างไรก็ตาม ผลงานชิ้นที่เกิดจากการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและคณะวิจัย ผู้ประกอบการนั้นจะได้รับอนุญาตให้ผลิตจำหน่ายได้ตามรายนามดังต่อไปนี้

1. นางอัญชัน คุ่มสุวรรณ บ้านคอนตาช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชุดภาชนะบรรจุอาหารและขนมไทย
2. นางสาววิไล พวงประเสริฐ บ้านคอนตาช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชุดตกแต่งอ่างเลี้ยงปลา
3. ผลงานนางจำปา ไพรบึง บ้านหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์
ชุดโคมไฟหัดและชุดแม่เหล็กติดตู้เย็นและกระถางหมู

นอกเหนือจากรายชื่อนามข้างต้น หากมีผู้สนใจผลิตให้ติดต่อขออนุญาตจาก โครงการฯ ก่อนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดเป้าหมายที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการฯ ในส่วนภาคกลางประจำงบประมาณ 2552 ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดนี้เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทั้งด้านประวัติศาสตร์และความเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีเทศกาลงานฉลองที่อยู่ในปฏิทินการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงมีสินค้าและหัตถกรรมท้องถิ่นหลายชนิด โอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความเป็นไปได้สูง ผลิตภัณฑ์ดินเผาที่มีความสวยงาม คงทน และสามารถทำได้หลายขนาด และพบว่า ในแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายที่คัดเลือกมีช่างฝีมือดี น่าจะเป็นโอกาสอันดีในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ได้ แต่มีข้อจำกัดบางประการซึ่งทีมวิจัยขอเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1. สำหรับเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด

1.1 ต้องเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะควรมีการส่งต่อแผนงานหากมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ด้วย

1.2 ควรมีการบันทึกและส่งต่อแผนงานในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพื่อให้กิจกรรมต่อเนื่อง ในปัจจุบันพบว่าบางแห่งมีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ระหว่างดำเนินกิจกรรมผู้มารับช่วงต่อไม่ได้รับข้อมูลเดิม ทำให้ทำงานยาก

1.3 ควรทำหน้าที่กระตุ้นและปลูกฝังจิตสำนึก การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

1.4 ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อรักษาชื่อเสียงในกรณีที่มีการสั่งผลิตจำนวนมาก

2. สำหรับผู้ประกอบการ

2.1 ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการออกแบบ และทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามกระบวนการด้วยตนเองต่อไปอย่างสม่ำเสมอถึงแม้จะไม่มีทีมวิจัย ประสบการณ์จะมีส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพให้กับผู้ประกอบการ ข้อสำคัญคือต้องมุ่งมั่นออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเอง มีความภาคภูมิใจ ไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่น ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ผู้ออกแบบจะสามารถกำหนดราคาด้วยตนเอง ทั้งนี้ต้องไม่ลืมตราค่าให้คุณค่าความคิดและแรงงานของตนเองประกอบด้วย

2.2 ต้องให้ความสำคัญกับความเรียบร้อยประณีตในการผลิตซึ่งเป็นสมบัติพื้นฐานของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้า และยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจำหน่ายในปัจจุบันเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความประณีตระดับหนึ่ง แต่หากจะเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้บนโต๊ะอาหาร หรือใช้ตกแต่งในอาคาร ความประณีตต้องเพิ่มมากขึ้นด้วย

2.3 ให้ออกาสตัวเองในการแสดงศักยภาพในการออกแบบหรือรวมถึงยกระดับมาตรฐานความพอใจให้สูงขึ้น ไม่ควรยึดติดกับงานฝีมือเดิมๆ ที่สร้างรายได้ประจำ

2.4 บางรายเป็นธุรกิจที่มีรายได้อาจสูง หากคิดเปลี่ยนเทคนิคการผลิตควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยจัดจ้างนักออกแบบที่มีประสบการณ์มาทำหน้าที่จะลองผิดลองถูก

3. สำหรับผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานทุกระดับของท้องถิ่นและจังหวัด

3.1 ควรให้ความร่วมมือวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองอย่างจริงจัง และหน่วยงานควรเป็นตัวกลางรักษาผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ เพื่อปลูกฝังความเข้าใจเรื่องสิทธิและผลประโยชน์อันพึงได้ของเจ้าแบบผลิตภัณฑ์ไม่ส่งเสริมการลอกเลียนแบบซึ่งกันและกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะข้างต้นเป็นเพียงบางเรื่องที่มีทีมวิจัยเห็นว่าจะช่วยให้แก่ละแหล่งหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป้าหมายได้รับการพัฒนาดูแลต่อไปเพื่อให้การลงทุนจากการวิจัยครั้งนี้ไม่สูญเปล่า อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จจะบรรลุเป้าหมายได้ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการเป็นหลักเพราะผลที่ได้จะเกิดกับผู้ประกอบการโดยตรง โดยทีมวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะมีพลังที่จะพัฒนาตนเองต่อไปและประสบความสำเร็จในที่สุด

บรรณานุกรม

- <http://www.angthong.go.th>
<http://www.guidetourthailand.com/angthong/>
<http://www.tourin thai.com/sitetravel>
<http://www.angthongnews.com/welcome>
<http://www.thaitourzone.com/central/angtong>
<http://www.oknation.net/blog>
<http://www.polyboon.com/stories>
<http://www.thaitourzone.com/central/angtong>
<http://www.nsrui.ac.th/culture>
<http://www.amphoe.com>
<http://www.dopa.go.th>
<http://th.wikipedia.org>
<http://www.moohin.com>
<http://www.tambol.com>
<http://www.thaitambol.com>
<http://www.thaitambol.net>
<http://www.thai-tour.com>
<http://www.tourthai.com>
<http://www.ayutthaya.go.th/>

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เข้าร่วมการอบรมเรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

1. ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1	นางอัญชัน	คุ้มสุวรรณ
2	นางบุญชู	อำนาจ
3	นางสาววิไล	พวงประเสริฐ
4	นายจิระเดช	เสริมศักดิ์ศรี

2. โรงงานอิฐ ตำบลบางปลาгод อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

1	นายชาญเวช	มุนินทร์นิมิตต์
2	นายสุรพร	ชนนารักษ์
3	นางสาวนงลักษณ์	บุญประดับ
4	นายอมร	หงษ์อุปถัมภ์ไชย

3. ตำบลตริณรังค์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

1	นายสมบัติ	เกตุถาวร
2	นางน้ำค้าง	เถื่อนคำ
3	นางสาวสุกัษรา	โพธารม
4	นางบุญลือ	พร้อมเจริญ
5	นางจุฬารัตน์	อ่วมรอด
6	นางสายฮันต์	ทรัพย์มาก
7	นางน้ำทิพย์	แสงชูตระกูล
8	นางดวงฤทัย	ทรัพย์มาก
9	นางสังวาลย์	เถื่อนคำ
10	นางศยามล	ผดุงวรรณ

4. ตำบลหูกวาง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

1	นายศักดิ์เดช	บัวเดือน
2	นางจำปา	ไพโรบิ่ง
3	นายสกลานท์	วนาพงษ์